

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Розпорядженням Антимонопольного
комітету України**

від 31 серпня 2022 р № 13-рп

РІЧНИЙ ЗВІТ

**про надання державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні
за 2021 рік**

Зміст

Вступ.....	3
1. Система моніторингу й контролю державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні	4
1.1. Реалізація положень Закону.....	4
1.2. Аналіз відповідності національного законодавства положенням ДФЄС та Регламенту Ради (ЄС) № 2015/1589	4
2. Діяльність Комітету як Уповноваженого органу з контролю державної допомоги.....	11
3. Діяльність Комітету як Уповноваженого органу з моніторингу державної допомоги.....	21
3.1. Моніторинг проєктів нормативно-правових актів	21
3.2. Портал державної допомоги. Ведення реєстру державної допомоги.....	24
3.3. Звітність надавачів державної допомоги	25
3.4. Інвентаризація державної допомоги	27
4. Законопроектна та нормотворча діяльність.....	28
5. Адвокатування у сфері державної допомоги.....	41
Висновки та напрями, що потребують уваги	43
Додаток 1	47
Додаток 2	59
Додаток 3	60

Вступ

Щорічний звіт про надання державної допомоги суб'єктам господарювання підготував Антимонопольний комітет України (далі – Комітет), що є Уповноваженим органом з питань державної допомоги відповідно до частини першої статті 8 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»¹ (далі – Закон).

Одним із зобов'язань України відповідно до статті 263 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони² (далі – Угода про асоціацію), та Договору про заснування Енергетичного Співтовариства є забезпечення прозорості у сфері державної допомоги. Для цього кожна Сторона Угоди про асоціацію щорічно надсилає іншій Стороні повідомлення про загальний обсяг, види та галузевий розподіл державної допомоги, яка може вплинути на торгівлю між Сторонами.

На виконання зазначеного зобов'язання Комітет щорічно у звітах³ про надання державної допомоги суб'єктам господарювання відображає відповідну інформацію. Звіти за 2017, 2018, 2019 та 2020 роки були направлені до Європейської комісії через контактний пункт Української сторони для обміну інформацією.

У цьому Звіті представлена інформація щодо державної допомоги суб'єктам господарювання у 2021 році, яка базується виключно на інформації, наданій Комітету надавачами державної допомоги та отриманій під час розгляду повідомлень і справ про державну допомогу.

¹ Закон набрав чинності 02.08.2017.

² Угоду про асоціацію ратифіковано Законом України від 16.09.2014 № 1678-VII.

³ Відповідно до частини сьомої статті 16 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» Уповноважений орган щороку, до 1 вересня наступного року, складає річний звіт про надання державної допомоги в Україні за попередній фінансовий рік та подає його Кабінетові Міністрів України.

Наразі згідно із Законом України від 01.04.2022 № 2175-IX, яким внесені зміни до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», під час дії воєнного стану норми статей 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 цього Закону та інші норми законодавства, що впливають із зазначених статей цього Закону, не застосовуються.

1. Система моніторингу й контролю державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні

1.1. Реалізація положень Закону

Законом встановлено правові засади проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання, здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції, встановлено зобов'язання надавачів державної допомоги щодо подання повідомлень про нову та чинну державну допомогу й визначено механізм повернення державної допомоги, недопустимої для конкуренції. Закон спрямований на забезпечення захисту та розвитку конкуренції, підвищення прозорості функціонування системи державної допомоги та дотримання міжнародних зобов'язань України у сфері державної допомоги.

З метою забезпечення ефективної реалізації повноважень, покладених на Комітет як на Уповноважений орган для виконання міжнародних зобов'язань України, визначених Угодою про асоціацію, у Комітеті у серпні 2017 року створено структурний підрозділ – Департамент моніторингу і контролю державної допомоги (далі – Департамент).

Штатна чисельність Департаменту наприкінці 2021 року становила 30 одиниць. Департамент працював у складі п'яти відділів із розподіленою галузевою спеціалізацією, які, реалізуючи повноваження Комітету згідно з вимогами Закону, зокрема, здійснюють моніторинг і контроль державної допомоги суб'єктам господарювання та оцінку допустимості такої допомоги для конкуренції, вносять пропозиції до чинних правових актів та розробляють нормативно-правові акти з питань державної допомоги тощо. Фахівці Департаменту здійснюють адміністрування Порталу державної допомоги.

1.2. Аналіз відповідності національного законодавства положенням Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – ДФЄС) та Регламенту Ради (ЄС) від 13 липня 2015 року № 2015/1589 про встановлення детальних правил застосування статті 108 ДФЄС (кодифікація) (далі – Регламент Ради (ЄС) № 2015/1589)

Положення Закону розроблені на основі положень статей 107 та 108 ДФЄС.

Так, аналогічно статті 107 ДФЄС, стаття 5 Закону передбачає, що державна допомога є допустимою, якщо:

- 1) допомога має соціальний характер, кінцевими вигодонабувачами якої є споживачі, за умови, що така допомога надається без дискримінації, пов'язаної з походженням товарів;
- 2) надається з метою відшкодування збитків, завданих надзвичайними ситуаціями техногенного чи природного характеру.

Частина перша статті 6 Закону передбачає, що державна допомога може бути визнана допустимою, якщо вона надається для таких цілей:

- 1) сприяння соціально-економічному розвитку регіонів, рівень життя в яких є низьким або рівень безробіття є високим;
- 2) виконання загальнодержавних програм розвитку або розв'язання соціальних та економічних проблем загальнонаціонального характеру;
- 3) сприяння окремим видам господарської діяльності або окремих економічних сфер, або суб'єктам господарювання в окремих економічних зонах, за умови, що це не суперечить міжнародним договорам України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;
- 4) підтримки культури, креативних індустрій, туризму та збереження культурної спадщини, якщо вплив такої державної допомоги на конкуренцію є неістотним.

Стаття 8 Закону визначає, що Уповноваженим органом з питань державної допомоги є Антимонопольний комітет України. Статтею 8 встановлено повноваження Комітету щодо, зокрема, збирання та проведення аналізу інформації про заходи з підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, вимагання від надавачів та отримувачів державної допомоги, їх посадових осіб інформації, у тому числі з обмеженим доступом, необхідної для прийняття рішень, передбачених цим Законом; надання надавачам державної допомоги обов'язкових для розгляду рекомендацій про внесення змін до умов надання такої допомоги з метою усунення або мінімізації негативного впливу державної допомоги на конкуренцію. Основою цієї статті є положення частини першої статті 108 ДФЄС.

Відповідно до частини третьої статті 108 ДФЄС, норми статті 9 Закону передбачають, що надавачі державної допомоги подають повідомлення про нову державну допомогу з пропозиціями щодо підготовки проектів законів, інших нормативно-правових та розпорядчих актів, спрямованих на підтримку суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, внесення змін до умов чинної державної допомоги. Нова державна допомога, що підлягає повідомленню, може бути надана лише після отримання

відповідного рішення Уповноваженого органу, передбаченого пунктами 1 і 2 частини шостої статті 10 або пунктами 1-3 частини сьомої статті 11 цього Закону.

Відповідно до частини другої статті 108 ДФЄС, статтею 15 Закону передбачено перегляд чинної державної допомоги, а саме: якщо за результатами проведення аналізу інформації, отриманої від надавача державної допомоги, Уповноважений орган отримає підтвердження того, що чинна державна допомога не є або не може більше вважатися допустимою для конкуренції, він надсилає відповідному надавачеві державної допомоги рекомендації щодо: внесення змін до програми державної допомоги; запровадження додаткової процедури виконання програми державної допомоги; припинення виконання програми державної допомоги. Рекомендації Уповноваженого органу підлягають обов'язковому розгляду надавачем державної допомоги, якому вони надані. Про результати їх розгляду Уповноважений орган повідомляється у місячний строк з дня отримання таких рекомендацій. Якщо надавач державної допомоги подав у встановлений строк заперечення щодо виконання рекомендацій Уповноваженого органу, а Уповноважений орган після розгляду заперечення вважає необхідним виконання рекомендацій, Уповноважений орган приймає рішення про початок розгляду справи про державну допомогу в порядку, встановленому статтею 11 цього Закону.

Відповідно до статті 7 Закону Уповноважений орган може встановлювати звільнення від обов'язку повідомлення про нову державну допомогу окремих груп надавачів категорій державної допомоги, визначених частиною другою статті 6 цього Закону. Не допускається звільнення від обов'язку повідомлення надавачів державної допомоги на відновлення платоспроможності та реструктуризацію суб'єктів господарювання, а також на підтримку окремих галузей економіки. Зазначені норми відповідають частині четвертій статті 108 ДФЄС.

Статтями 2-5 глави II Регламенту Ради (ЄС) № 2015/1589 передбачено регулювання щодо нотифікації державної допомоги. В законодавстві України відповідна процедура визначена за аналогічними принципами. Подання надавачем на розгляд Комітету повідомлення про нову державну допомогу та про внесення змін до умов чинної державної допомоги регулюється статтями 9 та 10 Закону, а також Порядком подання та оформлення повідомлень про нову державну допомогу та про внесення змін до умов чинної державної допомоги, затвердженим розпорядженням Комітету від 04.03.2016 № 2-рп, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 04.04.2016 за № 501/28631 (зі змінами, внесеними розпорядженням Антимонопольного комітету України від

13.09.2018 № 18-рп, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 27.11.2018 за № 1337/32789), (далі – Порядок № 2-рп).

Положення статей 9 та 10 Закону і Порядку № 2-рп передбачають, що надавачі державної допомоги подають повідомлення про нову державну допомогу заздалегідь і нова державна допомога, що підлягає повідомленню, може бути надана лише після отримання відповідного рішення Комітету, передбаченого Законом. Повідомлення подається в електронному вигляді на Портал державної допомоги за встановленою формою і вважається прийнятим до розгляду Комітетом, якщо протягом 15 днів з дня його надходження Комітет не повідомив надавача державної допомоги, що інформація у повідомленні не відповідає встановленим вимогам або є неповною для прийняття рішення про допустимість державної допомоги для конкуренції, та не надіслав запит на додаткову інформацію. При цьому повідомлення вважається відкликаним, якщо надавач не подав запитованої інформації та не довів неможливості її подання. У такому разі органи Комітету приймають рішення про відмову в розгляді цього повідомлення та письмово повідомляють про це надавача державної допомоги.

Рішення за результатами розгляду повідомлення про нову державну допомогу, яке прийнято до розгляду, приймається Комітетом протягом двох місяців з дня початку його розгляду про:

- допустимість нової державної допомоги для конкуренції;
- визнання підтримки суб'єкта господарювання, зазначеної у повідомленні, такою, що не є державною допомогою відповідно до цього Закону;
- початок розгляду справи про державну допомогу.

Якщо протягом зазначеного строку розгляду повідомлення Комітет не розпочав розгляд справи про державну допомогу, рішення про допустимість нової державної допомоги вважається прийнятим.

Статтями 6-9 глави II Регламенту Ради (ЄС) № 2015/1589 встановлено засади щодо процедури офіційного розслідування. Аналогічні норми передбачені статтею 11 Закону та Порядком розгляду справ про державну допомогу суб'єктам господарювання, затвердженим розпорядженням Комітету від 12.04.2016 № 8-рп, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06.05.2016 за № 686/28816 (далі – Порядок № 8-рп).

Передбачається, що Комітет розпочинає розгляд справи про державну допомогу в разі виявлення обґрунтованих підстав для висновку про недопустимість державної допомоги для конкуренції або про проведення поглибленого аналізу допустимості державної допомоги для конкуренції. У рішенні про початок розгляду справи про державну допомогу зазначаються відомості про результати розгляду повідомлення про нову державну допомогу,

обґрунтовані підстави для висновку про недопустимість державної допомоги для конкуренції або про проведення поглибленого аналізу допустимості державної допомоги для конкуренції. Інформація про початок розгляду справи розміщується на офіційному вебпорталі Комітету та містить звернення до всіх заінтересованих осіб про подання вмотивованих заперечень та зауважень. Під час розгляду справи Комітет застосовує повноваження щодо вимагання від надавачів та отримувачів державної допомоги, їх посадових осіб інформації, у тому числі з обмеженим доступом, необхідної для прийняття рішень, передбачених Законом. Наразі не передбачено накладання штрафу на суб'єктів господарювання у разі неподання інформації або подання недостовірної інформації або інформації в неповному обсязі на вимогу Комітету, однак таке положення передбачено в законопроекті «Про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення контролю та моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання», зареєстрованому у Верховній Раді України 10.06.2021 за № 5648.

Копії подання з попередніми висновками у справі до прийняття рішення у справі надсилаються сторонам та третім особам.

Комітет приймає рішення за результатами розгляду справи про державну допомогу протягом шести місяців з дати прийняття рішення про початок розгляду такої справи щодо:

- визнання підтримки суб'єкта господарювання, зазначеної у повідомленні про нову державну допомогу, такою, що не є державною допомогою відповідно до цього Закону, у тому числі внаслідок внесення надавачем державної допомоги змін до умов її надання;
- допустимості нової державної допомоги для конкуренції, у тому числі внаслідок внесення надавачем державної допомоги змін до умов її надання;
- допустимості нової державної допомоги для конкуренції за умови виконання надавачем та отримувачами державної допомоги встановлених Уповноваженим органом зобов'язань;
- визнання нової державної допомоги недопустимою для конкуренції;
- припинення та повернення незаконної державної допомоги, визнаної недопустимою для конкуренції.

Стаття 10 глави II Регламенту Ради (ЄС) № 2015/1589 передбачає можливість відкликання нотифікацій. Відповідно до частини сьомої статті 9 Закону надавач державної допомоги може відкликати своє повідомлення про нову державну допомогу в будь-який час до прийняття органами Комітету остаточного рішення. Також пункт 2 розділу IX Порядку № 8-рп передбачає, що у разі якщо під час розгляду справи про державну допомогу, розпочатої за

результатами розгляду повідомлення про нову державну допомогу або про внесення змін до умов чинної державної допомоги, надавач державної допомоги відкликав своє повідомлення про нову державну допомогу або про внесення змін до умов чинної державної допомоги, Комітет може припинити розгляд справи без прийняття рішення по суті, про що повідомляються сторони у справі.

Відповідно до частини десятої статті 11 Закону Комітет може відкликати рішення, прийняте відповідно до частини сьомої цієї статті або частини шостої статті 10 цього Закону, якщо воно прийнято на підставі недостовірної інформації, що призвело до прийняття необґрунтованого рішення, та прийняти нове рішення у порядку, встановленому цією статтею. Зазначене відповідає змісту *статті 11 глави II Регламенту Ради (ЄС) № 2015/1589*.

Статті 12-16 глави III Регламенту Ради (ЄС) № 2015/1589 встановлюють процедуру щодо незаконної державної допомоги. Аналогічні норми містяться у статтях 12 та 14 Закону. У разі отримання під час проведення моніторингу чинної державної допомоги або з будь-яких джерел інформації про незаконну державну допомогу Комітет проводить перевірку такої інформації шляхом надсилання відповідному надавачу вимоги щодо подання повідомлення. У разі неподання на вимогу Комітету повідомлення у встановлений ним строк або невідповідності інформації, зазначеної у повідомленні, встановленим законодавством вимогам, або надходження до Комітету вмотивованої заяви суб'єкта господарювання про вжиття заходів до запобігання негативним наслідкам для нього у разі надання такої допомоги, Комітет приймає рішення про тимчасове припинення незаконної державної допомоги до прийняття рішення про її допустимість для конкуренції.

Якщо за результатами розгляду справи про державну допомогу, розпочатої внаслідок перевірки інформації про незаконну державну допомогу, Комітет прийняв рішення про визнання державної допомоги недопустимою для конкуренції, така допомога підлягає припиненню та поверненню у порядку, визначеному статтею 14 цього Закону.

Стаття 14 Закону встановлює, що Комітет приймає рішення про повернення незаконної державної допомоги у разі визнання її недопустимою для конкуренції. Надавач державної допомоги зобов'язаний вжити необхідних заходів до забезпечення повернення незаконної державної допомоги, недопустимої для конкуренції, її отримувачем відповідно до рішення Комітету. Порядок повернення незаконної державної допомоги, недопустимої для конкуренції, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 04.07.2017 № 468.

У разі невиконання рішення про припинення або повернення незаконної

державної допомоги, недопустимої для конкуренції, Комітет звертається з позовом до суду.

Частина п'ята статті 14 Закону передбачає, що Комітет не може вимагати повернення незаконної державної допомоги після 10 років з дня набрання чинності нормативно-правовим чи розпорядчим актом, на підставі якого надавалася така допомога. Вказане відповідає положенням *статті 17 глави IV Регламенту Ради (ЄС) № 2015/1589*.

Процедура щодо неналежного використання державної допомоги встановлена *статтею 20 глави V Регламенту Ради (ЄС) № 2015/1589*. В українському законодавстві аналогічні норми містить стаття 13 Закону.

Статтями 21-23 глави VI Регламенту Ради (ЄС) № 2015/1589 встановлено процедуру щодо чинних схем допомоги. При цьому перегляд чинної державної допомоги відповідно до статті 15 Закону здійснюється на аналогічних засадах. Якщо Комітет виявив ознаки того, що чинна державна допомога не є або більше не може вважатися допустимою для конкуренції, він надсилає надавачеві письмову вимогу щодо подання інформації та документів про надання такої допомоги. Якщо за результатами проведення аналізу інформації, отриманої від надавача, Комітет отримає підтвердження того, що чинна державна допомога не є або не може більше вважатися допустимою для конкуренції, він надсилає відповідному надавачеві рекомендації щодо:

- внесення змін до програми державної допомоги;
- запровадження додаткової процедури виконання програми державної допомоги;
- припинення виконання програми державної допомоги.

Рекомендації Комітету підлягають обов'язковому розгляду надавачем державної допомоги, якому вони надані. Якщо надавач подав у встановлений строк заперечення щодо виконання рекомендацій, а Комітет після розгляду заперечення вважає необхідним виконання рекомендацій, Комітет приймає рішення про початок розгляду справи про державну допомогу. Якщо надавач державної допомоги у встановлений строк подав письмову згоду на виконання рекомендацій, Комітет за погодженням з надавачем визначає строк виконання рекомендацій.

Стаття 24 глави VII Регламенту Ради (ЄС) № 2015/1589 регулює права заінтересованих сторін. Законодавство України надає аналогічні права заінтересованим особам, які можуть подавати заперечення та зауваження у зв'язку з розглядом справи про державну допомогу та вимагати нерозкриття інформації про себе надавачеві такої допомоги; заінтересовані особи можуть подавати до Комітету заяви про перевірку інформації про незаконну державну допомогу та/або неналежне використання державної допомоги, які підлягають

обов'язковому розгляду Комітетом у встановленому ним порядку. Відповідно до статті 17 Закону заінтересовані особи мають право оскаржити рішення Комітету, прийняті відповідно до цього Закону, до суду. Також усі рішення, які приймає Комітет за результатами розгляду повідомлень та справ, оприлюднюються на офіційному вебсайті Комітету та на Порталі державної допомоги.

Статті 26-28 глави VII Регламенту Ради (ЄС) № 2015/1589 встановлюють засади моніторингу державної допомоги. Відповідні засади знайшли відображення у статтях 16 та 17 Закону та розпорядженні Комітету від 28.12.2015 № 43-рп, зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 26.01.2016 за № 140/28270. Передбачається, що Реєстр державної допомоги Комітет складає та веде за результатами проведення моніторингу державної допомоги та на підставі інформації про чинну державну допомогу, яку подають надавачі такої допомоги. Реєстр державної допомоги є відкритим, доступ до нього безоплатний для всіх користувачів.

Надавачі державної допомоги зобов'язані щороку, до 1 квітня наступного року, подавати Комітету інформацію про чинну державну допомогу, її мету, форми, джерела, отримувачів та їхні частки у загальному обсязі наданої протягом минулого фінансового року державної допомоги в межах відповідної програми або інформацію про те, що протягом звітного року державна допомога не надавалася.

2. Діяльність Комітету як Уповноваженого органу з контролю державної допомоги

Протягом 2021 року Комітетом прийнято **178** рішень по суті у сфері державної допомоги (див. рис. 1). Для порівняння: у 2020 році прийнято **216** рішень, у 2019 році – **324** рішення. Зменшення кількості рішень відбулося, зокрема, за рахунок:

зменшення загальної кількості отриманих повідомлень про нову державну допомогу (у 2021 році отримано 359 повідомлень, у 2020 році – 407, у 2019 році – 605);

зменшення кількості повідомлень, за результатами розгляду яких державну підтримку суб'єктам господарювання визнано такою, що не є державною допомогою відповідно до Закону (таких рішень у 2021 році – 130, у 2020 році – 157, у 2019 році – 269).

Рис. 1. Кількість рішень Комітету у сфері державної допомоги за 2020 – 2021 роки (за місяцями)

Кількість висновків, викладених у рішеннях⁴, прийнятих у 2021 році:

130 од.

підтримку суб'єктів господарювання визнано такою, що не є державною допомогою

78 од.

допустима державна допомога для конкуренції

5 од.

державна допомога є недопустимою для конкуренції

У 44 рішеннях, прийнятих у 2021 році, Комітет визначив умови допустимості державної допомоги для приведення цієї допомоги надавачами у відповідність з вимогами законодавства у сфері державної допомоги, з них у 5 рішеннях наявні зобов'язання про припинення та/або повернення незаконної державної допомоги, визнаної недопустимою для конкуренції.

Кількісні показники рішень Комітету у сфері державної допомоги за 2021 рік за типами допомоги наведені на рис. 2.

⁴ Частина прийнятих Комітетом рішень у резолютивній частині містить декілька висновків.

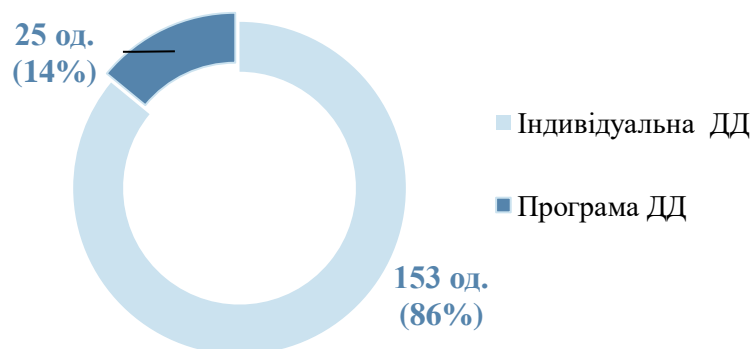

Рис. 2. Кількісні показники рішень Комітету у сфері державної допомоги за 2021 рік за типами допомоги

Індивідуальна державна допомога⁵ – захід державної допомоги, що здійснюється поза межами програми державної допомоги, а також окремі заходи державної допомоги, що здійснюються в межах програми державної допомоги, але підлягають повідомленню згідно з умовами такої програми та цим Законом.

Програма державної допомоги⁶ – нормативно-правовий акт або сукупність актів, на підставі яких певним категоріям суб'єктів господарювання передбачається надання державної допомоги впродовж певного або невизначеного періоду у визначеному або невизначеному розмірі.

У 2021 році, як і в попередніх роках, кількість прийнятих рішень Комітету щодо індивідуальної державної допомоги значно переважає кількість рішень щодо допомоги за програмами державної допомоги та становить 86% від загальної кількості рішень Комітету.

Нижче на рисунку 3 наведено інформацію про кількість прийнятих рішень Комітету за надавачами державної допомоги у 2021 році, які стосувалися повідомлень про державну допомогу центральних органів виконавчої влади, органів місцевої влади, інших державних установ.

⁵ Відповідно до пункту 3 частини першої статті 1 Закону.

⁶ Відповідно до пункту 15 частини першої статті 1 Закону.

Надавачі підтримки / державної допомоги

	150 од.	Органи місцевого самоврядування
	9 од.	Органи виконавчої влади
	18 од.	Центральні органи виконавчої влади
	1 од.	Державне управління справами

Рис. 3. Кількість прийнятих Комітетом рішень за надавачами державної допомоги у 2021 році

У 2021 році, як і в попередні роки, найбільше повідомлень про державну допомогу суб'єктам господарювання отримано від органів місцевого самоврядування. Відтак із загальної кількості рішень, прийнятих органами Комітету, частка рішень, які стосувалися надання державної допомоги органами місцевого самоврядування, становить:

Кількісні показники рішень Комітету у сфері державної допомоги за 2021 рік за формами власності наведені на рис. 4.

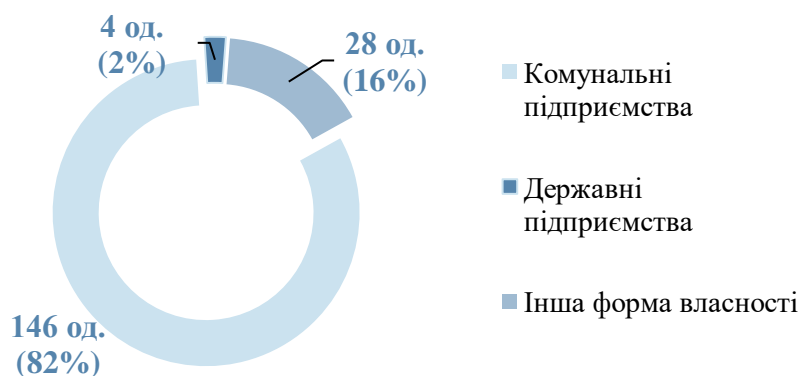

Рис. 4. Кількість прийнятих Комітетом рішень за формами власності отримувачів державної допомоги у 2021 році

У 2021 році переважна кількість рішень Комітету стосувалася підтримки комунальних підприємств – 82% від загальної кількості прийнятих рішень про надання державної допомоги, продовжуючи тенденцію попередніх років. У 2020 році кількість таких рішень становила 81%, у 2019 році – близько 84%.

Кількісні показники рішень Комітету у сфері державної допомоги за 2021 рік за джерелами фінансування наведені на рис. 5. Ці показники є тотожними відповідним показникам за 2020 рік.

Рис. 5. Кількість прийнятих Комітетом рішень за джерелами фінансування у 2021 році

У таблиці 1 наведено інформацію про кількість прийнятих рішень Комітету у 2021 році відповідно до класифікаторів видів економічної діяльності (секція КВЕД).

Таблиця 1

Кількість прийнятих Комітетом рішень за секціями КВЕД

Секція КВЕД	Кількість рішень, од.
Обслуговування будинків і територій	66
Наземний і трубопровідний транспорт	32
Діяльність у сфері творчості, мистецтва та розваг	12
Охорона здоров'я	12
ВСІ ВИДИ	8
Складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту	8
Діяльність у сфері радіомовлення та телевізійного мовлення	6
Діяльність у сфері спорту, організування відпочинку та розваг	6
Забір, очищення та постачання води	5
Збирання, оброблення й видалення відходів; відновлення матеріалів	4
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	4
Надання інформаційних послуг	2
Надання фінансових послуг, крім страхування та пенсійного забезпечення	2
Адміністративна та допоміжна офісна діяльність, інші допоміжні комерційні послуги	1

Секція КВЕД	Кількість рішень, од.
Будівництво будівель	1
Ветеринарна діяльність	1
Видавнича діяльність	1
Виробництво тютюнових виробів	1
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	1
Діяльність громадських організацій	1
Інша професійна, наукова та технічна діяльність	1
Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність	1
Рекламна діяльність і дослідження кон'юнктури ринку	1
Спеціалізовані будівельні роботи	1

Найбільшу кількість рішень у 2021 році (66 із 178), як і в 2020 році (65 із 216), прийнято щодо діяльності у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування, яка включає розділ КВЕД «Обслуговування будинків і територій».

Кількісні показники рішень Комітету у сфері державної допомоги за 2021 рік у розрізі регіонів наведені на рис. 5.

Рис. 5. Кількість прийнятих Комітетом рішень у розрізі регіонів у 2021 році, од.

Тенденція щодо кількості рішень за регіонами у 2021 році майже збігається з тенденцією 2020 року. Так, наприклад, кількість рішень щодо

надання державної допомоги суб'єктам господарювання в м. Києві та в Донецькій, Дніпропетровській і Запорізькій областях залишається найбільшою (див. рис. 6).

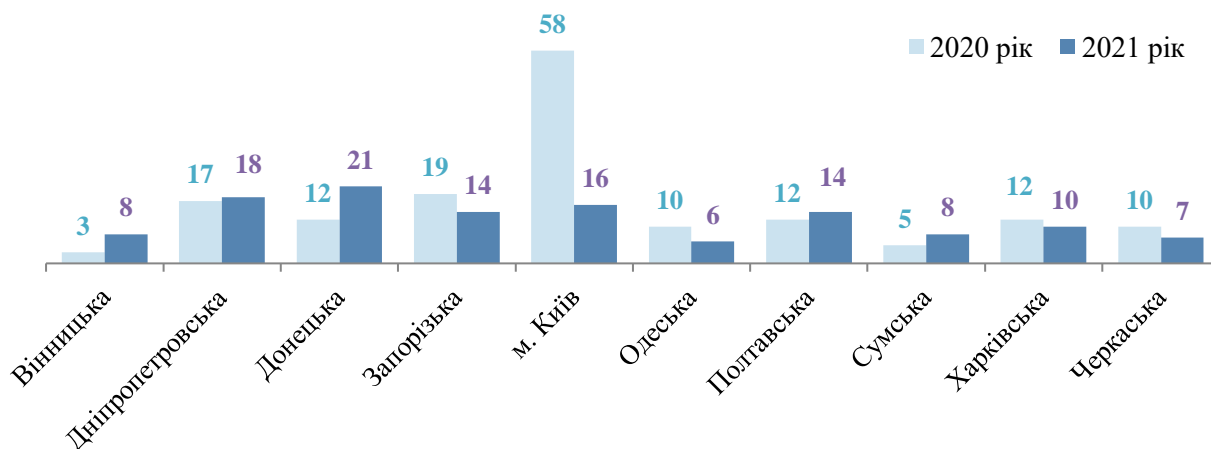

Рис. 6. Кількість прийнятих Комітетом рішень у розрізі окремих регіонів у 2020 та 2021 роках, од.

У таблиці 2 наведено кількість прийнятих рішень Комітету у 2021 році, згідно з якими підтримку визнано державною допомогою, за формами надання державної допомоги.

Таблиця 2

Кількість прийнятих Комітетом рішень
за формами надання державної допомоги

Форма надання державної допомоги	Кількість рішень, од.
субсидія	24
ІНША ФОРМА	18
поточні та/або капітальні трансферти	17
гарантії	7
фіскальні заходи, надання податкових пільг, зменшення ставки податку	7
дотація	4
збільшення державної частки у статутному капіталі суб'єктів господарювання	4
компенсація збитків суб'єктам господарювання	4
збільшення розміру статутного капіталу	2
поточні та/або капітальні видатки	1
поповнення обігових коштів за рахунок коштів обласного бюджету	1
бюджетні асигнування	1

Рішення Комітету стосувалися підтримки та державної допомоги на загальну суму **112 867,4 млн грн** (без врахування гарантій у євро), у тому числі: рішення Комітету про допустимість державної допомоги для конкуренції стосувалися суми **76 365,3 млн грн**;

рішення Комітету про визнання державної допомоги недопустимою для конкуренції стосувалися суми **62,4 млн грн**;

рішення Комітету щодо визнання підтримки суб'єктів господарювання такою, що не є державною допомогою, стосувалися суми **34 284,2 млн грн**;

державна підтримка, зазначена в рішеннях стосовно здійснення функцій замовника, щодо якої відповідні обсяги допустимої / недопустимої державної допомоги для конкуренції на момент прийняття таких рішень встановити неможливо, становила **2 155,5 млн грн**.

Протягом 2021 року прийнято 15 рішень щодо надання державної допомоги у формі гарантії на загальну суму **193,6 млн євро та 7 405,3 млн грн**.

Рішення Комітету про допустимість державної допомоги для конкуренції
(перелік наведено в додатку 1 до Звіту)

Комітет прийняв 71 рішення, які містять 78 висновків⁷ про допустимість державної допомоги для конкуренції. Окремі рішення містять висновки щодо допустимості в разі внесення надавачем державної допомоги змін до умов її надання або за умови виконання зобов'язань.

Рішення Комітету про недопустимість державної допомоги для конкуренції

Комітетом прийнято 5 рішень про недопустимість державної допомоги для конкуренції, згідно з якими отримувач має повернути незаконну державну допомогу, визнану недопустимою для конкуренції (див. таблицю 3 та додаток 2 до Звіту).

⁷ Частина прийнятих Комітетом рішень у резолютивній частині містить декілька висновків.

**Перелік рішень Комітету
про недопустимість державної допомоги для конкуренції,
згідно з якими отримувач має повернути незаконну державну допомогу**

Номер та дата рішення Комітету	Розмір незаконної державної допомоги, визнаної недопустимою для конкуренції, що підлягає поверненню
№ 77-р від 04.02.2021	Поверненню підлягає до 2,5% вартості об'єкта будівництва у фактично наданому розмірі (конкретний обсяг не визначено, оскільки кошти для здійснення функцій замовника становлять певний відсоток від вартості будівництва, їхній обсяг також залежить від вартості, яку запропонує підрядник-переможець закупівель через Prozorro, яка може змінюватися за результатами торгів і бути відмінною від прогнозованої)
№ 78-р від 04.02.2021	Поверненню підлягає незаконна державна допомога, визнана недопустимою для конкуренції, у фактично наданому розмірі
№ 660-р від 15.12.2021	29 767 000 грн
№ 719-р від 23.12.2021	1 714 926,5 грн
№ 720-р від 23.12.2021	233 702 грн

Водночас слід зазначити, що Комітет приймає рішення у справах про державну допомогу виключно на підставі тієї інформації, яку він отримує від надавачів, отримувачів та третіх осіб (за їх наявності). Комітет не завжди визначає суми державної допомоги, недопустимої для конкуренції.

Відшкодуванню в дохід загального фонду відповідного бюджету підлягає сума фактично використаної незаконної державної допомоги, яка була визнана недопустимою для конкуренції згідно з рішенням Комітету.

Так, наприклад, у пункті 6 резолютивної частини рішення Комітету від 04.02.2021 № 77-р визначено повернути незаконну державну допомогу, визнану недопустимою для конкуренції, у фактично наданому розмірі. У рішенні не зазначається конкретний розмір такого повернення, оскільки на момент прийняття Комітетом рішення державна допомога продовжувала

надаватися і потенційно могла бути надана після прийняття рішення. Зважаючи на це, у Комітеті не було остаточної і точної інформації щодо обсягу незаконної державної допомоги, яка має бути повернена.

Аналогічна ситуація і щодо рішення Комітету від 04.02.2021 № 78-р. На момент прийняття цього рішення в Комітеті була наявна інформація, що з 23 мільйонів гривень, затверджених програмою і визнаних недопустимою державною допомогою, фактично надано більше ніж 21 мільйон гривень. Проте програма державної допомоги не була припинена, а отже, незаконна державна допомога потенційно могла бути надана після прийняття рішення Комітету.

Отже, Комітет у цих рішеннях визначив розмір незаконної державної допомоги, що підлягає поверненню, у фактично наданому розмірі.

Такий підхід Комітету відповідає вимогам, встановленим законодавством ЄС: відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію, сторони домовились, що вони застосовуватимуть статті 262, 263 (3) або 263 (4) Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 ДФЄС, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Європейського Союзу.

У пункті 66 Повідомлення Комісії про стягнення незаконної та несумісної державної допомоги (2019 / С 247/01) зазначається, що в разі неможливості кількісно визначити допомогу Комісія в рішенні про відшкодування описує метод визначення суми допомоги, що підлягає стягненню.

Так, відповідно до пункту 126 рішення Суду ЄС від 28.07.2011 (Judgment of the Court of Justice of 28 July 2011, Mediaset v Commission, C-403/10 P, ECLI:EU:C:2011: 533, paragraph 126), жодне положення законодавства ЄС не вимагає від Комісії при прийнятті рішення про повернення допомоги, визнаної несумісною із загальним ринком, точно визначати суму допомоги, що підлягає відшкодуванню. Для рішення Комісії достатньо зазначити інформацію, що дозволяє адресату рішення самостійно визначати цю суму.

Тобто Комітет під час прийняття рішення в цих справах діяв так само, як діє Європейська комісія, – не маючи точної суми, що підлягає поверненню до бюджету, Комітет зазначає, що відповідна сума має бути повернена в повному розмірі, в якому її отримано. Тобто має бути повернено стільки ж, скільки було безпідставно отримано.

У 2021 році на виконання рішення Комітету від 30.07.2020 № 469-р⁸ комунальним підприємством «Лиманська служба єдиного замовника» (отримувачем державної допомоги) повернено до загального фонду бюджету Лиманської міської територіальної громади частину фактично використаної незаконної державної допомоги, яка зазначеним рішенням Комітету була визнана недопустимою для конкуренції. Виконавчий комітет Лиманської міської ради Донецької області (надавач державної допомоги) надав копії платіжних доручень на загальну суму 100 000 грн.

У листопаді 2021 року за позовом Комітету розпочато судовий процес щодо виконання рішення Комітету від 30.07.2020 № 469-р, а саме: повернення повної суми незаконної державної допомоги, недопустимої для конкуренції⁹.

Рішення Комітету про визнання підтримки суб'єктів господарювання такою, що не є державною допомогою

Комітетом прийнято **130 рішень**, які в резолютивній частині містять висновок про визнання підтримки суб'єктів господарювання такою, що не є державною допомогою. Рішення стосувалися суми державної підтримки в розмірі **34 284,2 млн грн**. У 2021 році частка відповідних рішень від загальної кількості рішень, прийнятих по суті, як і в 2020 році, становила 73%. У 2019 році таких рішень було 83% від загальної кількості рішень, у 2018 році – 94%.

3. Діяльність Комітету як Уповноваженого органу з моніторингу державної допомоги

3.1. Моніторинг проєктів нормативно-правових актів

У частині виконання функції моніторингу державної допомоги Комітет аналізує проєкти нормативно-правових актів стосовно наявності в них норм щодо державної допомоги.

⁸ Надавач: Виконавчий комітет Лиманської міської ради Донецької області.

Отримувач: комунальне підприємство «Лиманська служба єдиного замовника».

Форма державної допомоги: Поточні та капітальні трансферти.

Обсяг незаконної державної допомоги, недопустимої для конкуренції: 639,53 тис. грн.

⁹ Лиманську міську територіальну громаду відповідно до наказу Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 25.04.2022 № 75 (у редакції наказу Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 22.06.2022 № 132) включено до Переліку територіальних громад, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні).

Так, у 2021 році Комітетом було проаналізовано та:

➤ надано висновки до 58 проєктів нормативно-правових актів (далі – НПА), що надійшли на погодження від міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, з них:

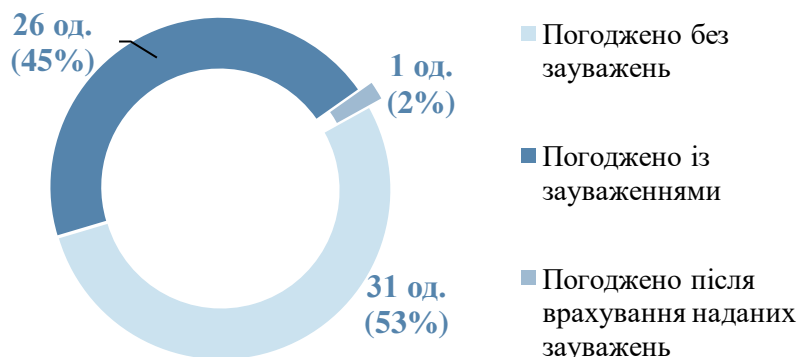

Рис. 7. Структура опрацьованих НПА, що надійшли на погодження від міністерств та інших центральних органів виконавчої влади у 2021 році

➤ проаналізовано 227 НПА, внесених Кабінетом Міністрів України до порядку денного засідань Уряду та урядових комітетів, з них висловлено зауваження до 3 НПА.

Так, зокрема, під час аналізу проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» щодо забезпечення принципів місцевого самоврядування» (реєстраційний № 5701 від 24.06.2021) (далі – законопроект № 5701) Комітет виявив невідповідність запропонованих змін правилам надання державної допомоги за європейською практикою та Угоді про асоціацію.

Законопроектом № 5701 передбачено виключення з-під дії Закону рішень органів місцевого самоврядування про надання державної допомоги суб'єктам господарювання за рахунок місцевих ресурсів, зокрема щодо встановлення місцевих податків і зборів (пільг з їх плати).

Комітет виступив проти зазначених змін, зважаючи на таке.

Відповідно до статті 262 Угоди про асоціацію, будь-яка допомога, надана Україною або країнами-членами Європейського Союзу з використанням державних ресурсів, що спотворює або загрожує спотворити конкуренцію шляхом надання переваг окремим підприємствам або виробництву окремих товарів, є несумісною з належним функціонуванням цієї Угоди.

Відповідно до статті 264 Угоди сторони домовились, що вони застосовуватимуть статті 262, 263(3) або 263(4) цієї Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107

та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Союзу.

Відповідно до пункту 48 Повідомлення Комісії щодо поняття державної допомоги, згідно зі статтею 107(1) ДФЄС¹⁰, до державних ресурсів належать ресурси державного сектору, у тому числі ресурси внутрішньодержавних одиниць (децентралізованих, федеративних, регіональних та інших)¹¹, а також, за певних умов, ресурси приватних організацій.

Отже, під ресурсами у правилах державної допомоги розуміються й місцеві ресурси також. Відповідно правила державної допомоги суб'єктам господарювання, згідно з Угодою та Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», поширюються на рішення органів місцевого самоврядування, які передбачають передачу місцевих ресурсів суб'єктам господарювання та/або недоотримання доходів відповідними місцевими бюджетами, зокрема, внаслідок встановлення податкових пільг, знижених ставок податків, зборів, передачі в оренду комунального майна за цінами, нижче ринкових тощо.

Отже, Комітет висловив свою позицію та обґрунтування щодо законопроекту № 5701 у листах до профільних Комітетів Верховної Ради України¹², Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України тощо.

Позиція Комітету підтверджена у висновку експертів Проекту технічної допомоги ЄС «Підтримка Антимонопольного комітету України у впровадженні правил державної допомоги» (далі – Проект SESAR).

На засіданні Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу, на якому взяли участь представники Комітету та Проекту SESAR, було підтримано позицію Комітету та визнано, що положення законопроекту № 5701, яким передбачено виключення з-під дії

¹⁰ Commission Notice on the notion of State aid as referred to in Article 107(1) of the Treaty on the Functioning of the European Union (2016/C 262/01).

¹¹ Judgment of the Court of Justice of 14 October 1987, Germany v Commission, 248/84, ECLI:EU:C:1987:437, paragraph 17; Judgment of the General Court of 6 March 2002, Territorio Histórico de Álava and Others v Commission, Joined Cases T-92/00 and 103/00, ECLI:EU: T:2002:61, paragraph 57.

¹² Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку, Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики, Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Закону рішень органів місцевого самоврядування, суперечить міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції¹³.

3.2. Портал державної допомоги. Ведення реєстру державної допомоги

Згідно з розділом 8 «Проведення моніторингу державної допомоги» Закону Комітет веде реєстр державної допомоги, який розміщено на офіційному сайті Комітету в рубриці «Портал державної допомоги»¹⁴.

Також у цій рубриці розміщено інформацію щодо рішень, прийнятих Комітетом по суті у сфері державної допомоги, та щодо справ про державну допомогу. Протягом 2021 року Департамент забезпечував технічну підтримку порталу державної допомоги та наповнення інформацією за рубриками:

- Реєстр державної допомоги;
- Рішення щодо державної допомоги;
- Справи про державну допомогу.

Інформаційно-аналітична система «Реєстр» включає в себе функцію реєстру державної допомоги та функцію електронного документообігу між надавачами державної допомоги та Комітетом.

Протягом 2021 року здійснено модернізацію Порталу державної допомоги, зокрема, розроблено й запроваджено такі інформаційні інтернет-ресурси:

1. Експертну систему з питань державної допомоги (далі – ЕСДД). ЕСДД призначена для інформаційної підтримки відповідальних осіб установ та організацій, що є надавачами державної допомоги, під час планування державної допомоги, а також підготовки та оформлення повідомлень про державну допомогу. ЕСДД допомагатиме надавачам та отримувачам державної допомоги за рахунок автоматичного консультування в режимі інтерактивного діалогу та надання їм рекомендацій, документів та інших матеріалів із питань конкретних кейсів за результатами інтерактивного спілкування. ЕСДД розміщена на порталі державної допомоги за посиланням <http://pdd.amc.gov.ua/portal/main/expertsystem/question/02>.

¹³ Стенограма засідання від 09.11.2021 на сайті Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу за посиланням: http://comeuroint.rada.gov.ua/news/activity/meeting_activity/meeting_activity_stenographs/72587.html).

¹⁴ <http://pdd.amc.gov.ua/>

2. Довідникову систему для надавачів та отримувачів державної допомоги, яка побудована за Wiki-підходом, інтегрована з Порталом державної допомоги та містить на цей час вже близько 60 статей із перехресними посиланнями. Система розміщена на порталі державної допомоги за посиланням <http://pdd.amc.gov.ua/portal/main/instruction/detail?instructionId=2>.

3. Систему «Зворотній зв'язок», яка передбачає опрацювання звернень надавачів та отримувачів державної допомоги, що надходять через портал державної допомоги. Система побудована на платформі MS SharePoint Server 2019 з урахуванням практик HelpDesk, та містить три лінії підтримки з налаштованими робочими процесами та автоматичними повідомленнями учасників процесів електронною поштою. Система розміщена за посиланням <http://pdd.amc.gov.ua/portal/page/feedback>

3.3. Звітність надавачів державної допомоги

Здійснюючи моніторинг державної допомоги суб'єктам господарювання, Комітет використовує як інформацію, що створюється в Комітеті, так і інформацію, яку отримує із зовнішніх джерел.

Згідно з вимогою частини третьої статті 16 Закону надавачі щороку зобов'язані подавати Уповноваженому органу до 1 квітня наступного року інформацію про чинну державну допомогу, її мету, форми, джерела, отримувачів та їхні частки у загальному обсязі наданої протягом минулого фінансового року державної допомоги у межах відповідної програми або інформацію про те, що протягом звітного року державна допомога не надавалася.

Порядок, форми та вимоги щодо подання Комітету інформації про чинну державну допомогу суб'єктам господарювання затверджено розпорядженням Комітету від 28.12.2015 № 43-рп зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 26.01.2016 за № 141/28271 (зі змінами, затвердженими розпорядженням Комітету від 19.07.2018 № 15-рп, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 16.08.2018 за № 942/32394).

За встановленими формами надавачі надають інформацію:

про державну допомогу, щодо якої Уповноважений орган прийняв рішення про допустимість такої допомоги для конкуренції та строк якої ще не завершився;

про державну допомогу, надавач якої звільнений від обов'язку повідомлення Уповноваженого органу;

про незначну державну допомогу¹⁵.

Згідно з практикою попередніх років основна частина надходження відповідної інформації припадає на березень.

У 2022 році у зв'язку із введенням з 24.02.2022 в Україні воєнного стану Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» інформація від надавачів, передбачена частиною третьою статті 16 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», з 24.02.2022 фактично не надходила.

При цьому, відповідно до абзацу першого пункту 5² «Прикінцевих та перехідних положень» Закону (у редакції від 01.04.2022 № 2175-IX) під час дії воєнного стану норми статей 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 цього Закону та інші норми законодавства, що впливають із зазначених статей цього Закону, не застосовуються. Зокрема, згідно із внесеними до Закону змінами надавачі державної допомоги звільняються від обов'язку подання звітності про чинну державну допомогу¹⁶.

Розмір наданої державної допомоги у 2021 році в Україні, за даними центральних та місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, наданими Комітету, становив **1 643,82 млн грн**, що за середнім курсом Національного банку України (далі – НБУ) за 2021 рік (**1 євро = 32,31 грн¹⁷**) становить **50,88 млн євро**. Також, за наданою надавачами державної допомоги інформацією, розмір наданої у 2021 році незначної державної допомоги становив **6,17 млн грн**.

¹⁵ Згідно з пунктом 9 частини першої статті 1 Закону незначною державною допомогою є державна допомога одному суб'єкту господарювання, сукупний розмір якої незалежно від її форми та джерел не перевищує за будь-який трирічний період суму, еквівалентну 200 тисячам євро, визначену за офіційним валютним курсом, встановленим Національним банком України, що діяв на останній день фінансового року.

Згідно зі статтею 9 Закону повідомлення щодо незначної державної допомоги не подаються, якщо вона не стосується безпосередньо підтримки експортних операцій або переважного використання продукції вітчизняного виробництва порівняно з імпортованою продукцією.

Рішення Комітету про визнання відповідної державної допомоги незначною державною допомогою законодавством не передбачено. Надавач державної допомоги самостійно вирішує, чи є така державна допомога незначною.

¹⁶ Закони України від 15.03.2022 № 2134-IX та від 01.04.2022 № 2175-IX.

¹⁷ Відповідно до даних НБУ https://bank.gov.ua/files/Exchange_r.xls

Отже, загальний обсяг державної допомоги, з урахуванням незначної державної допомоги, становив у 2021 році **1 649,99 млн грн**, що за середнім курсом НБУ за 2021 рік становить **51,07 млн євро**.

Водночас, слід зауважити, що зазначені суми неможливо вважати коректними й такими, які б відображали реальний розмір наданої протягом звітного періоду державної допомоги, зважаючи на незначну частину отриманих звітів від надавачів такої допомоги у зв'язку із введенням з 24.02.2022 в Україні воєнного стану та звільнення надавачів від обов'язку подання звітності про чинну державну допомогу.

3.4. Інвентаризація державної допомоги

На виконання Угоди про асоціацію протягом 2021 року Комітет продовжував здійснення інвентаризації державної допомоги, що існувала на день набрання чинності Законом.

Відповідно до частини другої статті 267 Угоди про асоціацію Україна має створити повний реєстр програм державної допомоги, яка надавалася до 02.08.2017.

Пунктом 3 розділу 9 Закону чинна державна допомога, що існувала на день набрання чинності цим Законом, яка відповідно до рішення Уповноваженого органу визнана недопустимою для конкуренції, має бути приведена у відповідність із цим Законом у строк, визначений Уповноваженим органом, але не більш як протягом п'яти років з дня набрання чинності цим Законом.

Відповідно до Угоди про асоціацію надавачі державної допомоги до кінця 2022 року повинні привести свої програми у відповідність із критеріями, визначеними у статтях 262 та 264 Угоди про асоціацію.

З метою завершення процесу інвентаризації зазначених програм Комітет надіслав центральним органам виконавчої влади, обласним та Київській міській державним адміністраціям вимоги про надання інформації щодо всіх програм підтримки суб'єктів господарювання, які існували на день набрання чинності Законом та наразі є чинними.

Крім того, проводилася робота з виявлення та опрацювання потенційних програм чинної державної допомоги з відповідними центральними органами виконавчої влади (зокрема міністерствами). За результатами такої роботи було виявлено додатково більше 20 програм державної підтримки, які містять ознаки чинної державної допомоги в різних галузях та сферах економіки.

Наразі на вебпорталі Комітету опубліковано тестовий реєстр чинної

державної допомоги¹⁸, що існувала до 02.08.2017 та оцінена Комітетом. Цей реєстр містить більше 60 рішень Комітету щодо оцінки програм чинної державної допомоги.

Також з метою приведення схем державної допомоги у відповідність із критеріями, визначеними у статтях 262 та 264 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, зокрема, у 2021 році здійснювалась активна робота в межах:

- міжгалузевої робочої групи з питань державної допомоги щодо приведення потенційних заходів державної допомоги, передбачених Податковим та Митним кодексами України, у відповідність із Законом та Угодою про асоціацію;

- робочої групи з питань визначення єдиних підходів для реформування системи підтримки відновлювальної енергетики України.

4. Законопроектна та нормотворча діяльність

Угода про асоціацію передбачає, що в Україні система регулювання державної допомоги суб'єктам господарювання повинна відповідати аналогічній системі в ЄС. Україна має зобов'язання узгодити законодавство про конкуренцію та практику його застосування з *acquis* ЄС¹⁹ у сфері державної допомоги.

У 2021 році Комітет ініціював та організував низку засідань галузевої робочої групи «Державна допомога» (далі – ГРГ) у межах третього рівня системи координації міжнародної технічної допомоги для визначення і впровадження ключових пріоритетів розвитку України, представленої трьома рівнями:

- 1) форум «Партнерство з розвитку»;
- 2) стратегічна платформа;
- 3) секторальні робочі групи.

У рамках ГРГ Комітетом створено 2 підгрупи:

- 1) «Оцінка допустимості державної допомоги в умовах Covid-19» (за результатом роботи якої підготовлено постанову КМУ «Про затвердження Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання

¹⁸ Розміщений за посиланням <https://amcu.gov.ua/napryami/derzhavna-dopomoga/rishennya-komitetu-shchodo-chinnoyi-derzhavnoyi-dopomogi>

¹⁹ Правова система Європейського Союзу.

на подолання наслідків, спричинених коронавірусною хворобою COVID-19»);

2) «Приведення норм Податкового та Митного кодексу України до вимог законодавства з державної допомоги» (метою роботи якої є виявлення в цих кодексах норм щодо заходів чинної державної допомоги та узгодження їх із законодавством щодо державної допомоги).

Комітет для виконання зобов'язань Угоди про асоціацію, реалізуючи завдання, визначені у Плані заходів щодо проведення інституційної реформи у сфері моніторингу і контролю державної допомоги суб'єктам господарювання, затвердженому розпорядженням Кабінету Міністрів України від 4 березня 2013 року № 102-р, розробив низку нормативно-правових актів, які затверджені відповідними постановами Уряду та розпорядженнями Комітету²⁰.

При цьому, Комітет постійно вживає заходів щодо удосконалення нормативно-правової бази у сфері державної допомоги.

❖ У 2021 році Уряд затвердив такі критерії оцінки допустимості державної допомоги, розроблені Комітетом:

➤ **Критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання у вугільній галузі²¹**

Метою постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання у вугільній галузі» є створення правових та організаційних механізмів реалізації положень Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» у частині здійснення оцінки допустимості державної допомоги у вугільній галузі.

Здійснення державного контролю за допустимістю державної допомоги передбачає виникнення відносин між Уповноваженим органом, надавачами та отримувачами державної допомоги на різних етапах надання державної підтримки, зокрема, на стадії її планування.

Відповідно до принципів, закріплених у ДФЄС, Угоді про асоціацію, Законі, будь-яка державна допомога, яка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності, є забороненою (крім низки передбачених Законом винятків).

²⁰ Перелік нормативно-правових актів для забезпечення проведення моніторингу та здійснення контролю за наданням державної допомоги суб'єктам господарювання наведено в додатку 3 до Звіту.

²¹ Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 13 січня 2021 р. № 38.

Впровадження Критеріїв захищатиме інтереси суспільства від спотворення конкуренції та неефективного функціонування товарних ринків унаслідок незадовільного та безконтрольного надання такої державної допомоги.

В Постанові визначаються критерії оцінки допустимості державної допомоги, яка надається суб'єктам господарювання у вугільній галузі в будь-якій формі на такі цілі:

1) закриття (ліквідацію) вугледобувних підприємств або їх відокремлених підрозділів;

2) покриття виняткових витрат;

3) забезпечення доступу до запасів вугілля:

заходи з технічного переоснащення та модернізації вугледобувних підприємств;

покриття поточних витрат.

Регуляторний акт розроблено з метою впровадження правового регулювання відносин між Комітетом (як Уповноваженим органом з питань державної допомоги), надавачами державної допомоги та її отримувачами під час оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання у вугільній галузі.

➤ Критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на подолання наслідків, спричинених коронавірусною хворобою COVID-19²²

Метою постанови Уряду «Про затвердження Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на подолання наслідків, спричинених коронавірусною хворобою COVID-19» є встановлення правового забезпечення оцінки заходів підтримки суб'єктів господарювання, що спрямовані на подолання негативних економічних наслідків, пов'язаних із коронавірусною хворобою COVID-19.

Критерії розроблено на виконання Державної програми стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020 - 2022 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 27.05.2020 № 534.

Наразі поширення коронавірусної хвороби COVID-19 є надзвичайною ситуацією не тільки в галузі охорони здоров'я, а й у будь-якій сфері економіки,

²² Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 200.

які забезпечують суспільство товарами та послугами. Різні заходи стримування хвороби, прийняті державою, такі як заходи соціального дистанціювання, обмеження подорожей та проведення інших карантинних заходів, можуть негативно впливати як на попит, так і на пропозицію та, як наслідок, обмежують і не дозволяють суб'єктам господарювання здійснювати господарську діяльність повною мірою. Найчастіше суб'єкти малого та середнього підприємництва зазнають певних труднощів через імовірну відсутність ліквідності або раптову нестачу матеріальних ресурсів. Реакція держави у вигляді підтримки певних суб'єктів господарювання має вирішальне значення для пом'якшення негативних наслідків для економіки, пов'язаних із коронавірусною хворобою COVID-19. Разом із тим така підтримка може мати негативний вплив та спотворювати економічну конкуренцію, тому затвердження Урядом Критеріїв дозволить оцінювати такі заходи на сумісність із конкуренцією й належним функціонуванням ринку товару та послуг.

Цей регуляторний акт визначає: коло суб'єктів господарювання, до яких застосовуються критерії, мета, з якою надається державна допомога, та її форми.

Критерії встановлюють декілька видів державної допомоги та умови, за яких така державна допомога є допустимою. Зокрема:

- державна допомога в розмірі до 400 тисяч євро для всіх суб'єктів господарювання, які постраждали внаслідок карантину, що перешкоджає провадити економічну діяльність;

- інвестиційна державна допомога для виробництва відповідних товарів, пов'язаних із запобіганням, виникненням, поширенням, лікуванням та профілактикою COVID-19;

- державна допомога у формі нових гарантій за індивідуальними кредитами;

- державна допомога у формі компенсації процентних ставок за кредитами;

- державна допомога у формі відстрочки сплати податків та/або внеску на соціальне забезпечення;

- державна допомога по частковому безробіттю на період карантину.

Критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання розроблені для тимчасових заходів, спрямованих на підтримку економіки в умовах коронавірусної хвороби COVID-19. Ці Критерії

підготовлено на базисі норм вторинного законодавства ЄС²³, а також враховуючи особливості національного законодавства.

Також Комітет прийняв розпорядження від 29.04.2021 № 10-рп «Про звільнення від обов'язку повідомлення державної допомоги, що направлена на подолання наслідків, спричинених коронавірусною хворобою COVID-19», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 12.05.2021 за № 626/36248.

Це Розпорядження передбачає звільнення від обов'язку повідомлення про нову державну допомогу надавачів державної допомоги, що спрямована на подолання наслідків, спричинених коронавірусною хворобою COVID-19, якщо вона відповідає Критеріям оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на подолання наслідків, спричинених коронавірусною хворобою COVID-19, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 200.

➤ **Критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на охорону навколишнього природного середовища²⁴**

Метою постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на охорону навколишнього природного середовища» є створення правових та організаційних механізмів реалізації положень Закону в частині здійснення оцінки допустимості державної допомоги на охорону навколишнього природного середовища для конкуренції.

Актом закріплені правові та організаційні механізми реалізації положень Закону в частині здійснення оцінки допустимості державної допомоги на охорону навколишнього природного середовища для конкуренції.

Критерії оцінки допустимості державної допомоги на охорону навколишнього природного середовища, що надається суб'єктам господарювання для цілей, передбачених частиною першою статті 6 Закону, Комітет застосовуватиме для здійснення оцінки допустимості чинної та нової державної допомоги на охорону навколишнього природного середовища та

²³ Temporary Framework to support the economy in the context of the coronavirus outbreak (2020/C 91 I/01); First Amendment to the Temporary Framework to support the economy in the context of the coronavirus outbreak (2020/C 112 I/01); Second amendment to the Temporary Framework to support the economy in the context of the coronavirus outbreak (2020/C 164/03); Third amendment to the Temporary Framework for State aid measures to support the economy in the current Covid-19 outbreak (2020/C 218/03); Amended notification template for the Temporary Framework after the third amendment.

²⁴ Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2021 р. № 1060.

прийняття рішення щодо визнання такої державної допомоги допустимою відповідно до частини четвертої статті 6 Закону.

Визначення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на захист навколишнього природного середовища розроблено з метою захисту інтересів суспільства від спотворення конкуренції та неефективного функціонування товарних ринків унаслідок неефективного та безконтрольного надання такої державної допомоги.

В Проекті постанови встановлено умови та критерії визначення допустимості державної допомоги на охорону навколишнього природного середовища.

Критерії визначають:

- мету й форми державної допомоги;
- категорії отримувачів державної допомоги;
- максимальний розмір державної допомоги, яка може надаватися;
- умови та спосіб розрахунку сукупного розміру державної допомоги;
- витрати, що можуть бути відшкодовані отримувачам державної допомоги.

Регуляторним актом впроваджено правове регулювання відносин між Комітетом (як Уповноваженим органом з питань державної допомоги), надавачами державної допомоги та її отримувачами під час визначення допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на охорону навколишнього природного середовища.

❖ У березні 2021 року Комітет схвалив проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо приведення у відповідність до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»

Проект Закону розроблено з метою:

приведення законодавчих актів України у відповідність із Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»;

забезпечення дотримання вимог Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» суб'єктами права законодавчої ініціативи під час розроблення законопроектів, проєктів інших актів, які передбачають надання державної допомоги суб'єктам господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів у будь-якій формі;

сприяння забезпеченню прозорості функціонування системи державної допомоги;

сприяння дотриманню міжнародних зобов'язань України у сфері державної допомоги.

Законопроект було оприлюднено на офіційному вебпорталі Комітету 31.03.2021 та надіслано на погодження до заінтересованих органів виконавчої влади та інших організацій.

У Верховній Раді України 10.06.2021 народними депутатами України зареєстровано проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення контролю та моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання» (реєстраційний № 5648 від 10.06.2021).

Основою цього законопроекту є розроблена Комітетом у 2020 році нова редакція Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», яка в жовтні 2020 року розміщена на офіційному вебпорталі Комітету.

Метою законопроекту № 5648 є приведення національного законодавства до правил контролю й моніторингу державної допомоги, що закріплені Угодою про асоціацію, та *acquis* ЄС, а також удосконалення встановленого правового регулювання з метою ефективного функціонування системи контролю й моніторингу державної допомоги.

Законопроект № 5648 містить положення, аналогічні положенням розробленого Комітетом проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо приведення у відповідність до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання». У зв'язку із цим розробка проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо приведення у відповідність до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» втратила свою актуальність, про що Комітет зазначив у листах до Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку та до Кабінету Міністрів України.

Комітет на виконання вимог Регламенту Кабінету Міністрів України (постанова Кабінету Міністрів України від 18.07.2007 № 950 [у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 9 листопада 2011 р. № 1156]) бере участь у супроводженні законопроекту № 5648 у Верховній Раді України, здійснює моніторинг засідань відповідних комітетів Верховної Ради України, зокрема, представники Комітету беруть участь у їх засіданнях, обґрунтовують позиції, відповідають на запитання, надають зауваження та пропозиції до відповідних положень законопроекту.

❖ Упродовж 2021 року тривала робота з розробки:

➤ **Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки культури та збереження культурної спадщини**²⁵

Метою прийняття постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки культури та збереження культурної спадщини» (далі – Проект постанови) є імплементація відповідних положень Угоди про асоціацію, створення правових механізмів реалізації положень Закону та забезпечення нормативно-правової бази при здійсненні оцінки допустимості державної допомоги для цілі підтримки культури та збереження культурної спадщини.

Пунктом 3 «d» статті 262 Угоди встановлено, що може вважатися сумісним з належним виконанням цієї Угоди про асоціацію допомога для підтримки культури та збереження культурної спадщини, якщо така допомога не має несприятливого впливу на умови торгівлі всупереч інтересам Сторін.

У розділі 11 «Допомога для культури та збереження спадщини» Регламенту Комісії (ЄС) № 651/2014 від 17.06.2014 про визнання окремих категорій допомоги сумісними з внутрішнім ринком при застосуванні статей 107 та 108 Договору про функціонування Європейського Союзу визначається сумісність допомоги для культури та збереження спадщини (зазначений розділ складається з двох статей – статті 53 «Допомога для культури та збереження спадщини» та статті 54 «Програми допомоги для аудіовізуальних творів»).

Наразі в національному законодавстві відсутні критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки культури та збереження культурної спадщини.

Проектом постанови запропоновано визначити критерії оцінки допустимості державної допомоги, яка надається суб'єктам господарювання для підтримки культури та збереження культурної спадщини, а саме:

мету й форми державної допомоги;

категорії отримувачів державної допомоги;

максимальний розмір державної допомоги, яка може надаватися;

²⁵ Проект постанови схвалено 02.12.2021 на засіданні Урядового комітету з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, міжнародного співробітництва, культури, молоді, спорту та інформаційної політики, але згідно з витягом з протоколу від 09.12.2021 № 146 засідання Кабінету Міністрів України Проект постанови знято з розгляду та листом Секретаріату Кабінету Міністрів України від 17.12.2021 № 41413/0/2-21 повернено до Комітету.

У травні 2021 року Комітет схвалив доопрацьований проект постанови, який оприлюднено на офіційному сайті 25.05.2022. Наразі проводиться процедура узгодження проекту акта із заінтересованими органами виконавчої влади та іншими організаціями.

умови та спосіб розрахунку сукупного розміру державної допомоги; витрати, що можуть бути відшкодовані отримувачам державної допомоги.

Прийняття проекту постанови дозволить запровадити на національному рівні підходи до оцінювання державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки культури та збереження культурної спадщини, забезпечить імплементацію відповідних положень Угоди про асоціацію та сприятиме дотриманню принципу правової визначеності під час реалізації повноважень Комітету під час оцінки допустимості державної допомоги.

➤ **Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та для підтримки малого та середнього підприємництва**²⁶

Метою прийняття проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та для підтримки малого та середнього підприємництва» (далі – проект Постанови) є імплементація відповідних положень Угоди про асоціацію, створення правових механізмів реалізації положень Закону, а також удосконалення встановленого правового регулювання з метою ефективного функціонування системи контролю і моніторингу державної допомоги.

За час реалізації Комітетом передбачених Законом повноважень виявлено недосконалість встановленого правового регулювання, які полягають у прогалинах процесуального характеру, а також невідповідність окремих положень чинної постанови Кабінету Міністрів України від 07.02.2019 № 57 «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та підтримки середнього та малого підприємництва» нормам європейського законодавства, а саме:

Регламенту Комісії (ЄС) № 651/2014 від 17.06.2014 «Про визнання деяких категорій допомоги сумісними з внутрішнім ринком при застосуванні статей 107 та 108 Договору» (зі змінами від 01.08.2021);

Повідомленню Європейської комісії «Керівні принципи регіональної державної допомоги» (2021/C 153/01) від 29.04.2021, у зв'язку зі змінами в

²⁶ Проект постанови в червні 2022 року схвалено на засіданні Комітету та оприлюднено на офіційному сайті 13.06.2022. Наразі проводиться процедура узгодження проекту акта із заінтересованими органами виконавчої влади та іншими організаціями.

європейському законодавстві, що ускладнює належне виконання Комітетом функцій контролю за державною допомогою.

В Проекті Постанови пропонується визначити критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки малого та середнього підприємництва, а саме:

- мету надання державної допомоги;
- категорії отримувачів державної допомоги;
- максимальний розмір державної допомоги, яка може надаватися;
- умови та спосіб розрахунку сукупного розміру державної допомоги;
- витрати, що можуть бути відшкодовані отримувачам державної допомоги.

Прийняття проекту Постанови дозволить запровадити на національному рівні вдосконалені підходи оцінювання державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та підтримки малого та середнього підприємництва, та забезпечить належну імплементацію відповідних положень Угоди про асоціацію.

➤ **Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги у галузі авіації²⁷**

Метою прийняття проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги у галузі авіації» (далі – проект Постанови) є імплементація положень Угоди про асоціацію, створення правових механізмів реалізації положень Закону та забезпечення застосування нормативно-правової бази під час здійснення оцінки допустимості державної допомоги аеропортам та авіаційним перевізникам України.

Відповідно до Повідомлення комісії «Настанови щодо державної допомоги аеропортам та авіакомпаніям» (2014/С 99/03) проводиться аналіз державного фінансування аеропортів та авіаційних перевізників, і визначаються умови, за яких таке державне фінансування може становити державну допомогу згідно зі статтею 107(1) Договору про функціонування Європейського Союзу, а в тих випадках, коли воно дійсно являє собою державну допомогу, умови, за яких вона може бути визнана сумісною з внутрішнім ринком відповідно до

²⁷ Проект постанови у квітні 2022 року схвалено на засіданні Комітету та оприлюднено на офіційному сайті 10.05.2022. Наразі проводиться процедура узгодження проекту акта із заінтересованими органами виконавчої влади та іншими організаціями.

статті 107(3)(с) Договору про функціонування Європейського Союзу.

Наразі в національному законодавстві відсутні галузеві критерії оцінки допустимості державної допомоги в галузі авіації, зокрема: аеропортам та авіаційним перевізникам України.

В Проекті Постанови пропонується затвердити критерії оцінки допустимості державної допомоги, яка надається аеропортам та авіаційним перевізникам України, а саме:

- мету й форми державної допомоги;
- категорії отримувачів державної допомоги;
- максимальний розмір державної допомоги, яка може надаватися;
- умови та спосіб розрахунку сукупного розміру державної допомоги;
- витрати, що можуть бути відшкодовані отримувачам державної допомоги.

Проект Постанови підготовлено на основі норм вторинного законодавства ЄС²⁸, а також враховуючи особливості національного законодавства.

Проект Постанови передбачає надання державної допомоги з метою розвитку цивільної авіації в Україні, сприяння інвестиційної діяльності та забезпечення довгострокових програм розвитку й надання необхідних послуг, що не можуть існувати без державної допомоги.

В Проекті Постанови встановлюється декілька видів державної допомоги та умови, за яких така державна допомога є допустимою, а саме державна допомога для:

- компенсації витрат за надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, у галузі авіації;

- надання інвестиційної та операційної державної допомоги аеропортам із середньорічним пасажиропотоком / вантажопотоком до 200 000 пасажирів / 200 000 тонн;

- надання інвестиційної державної допомоги аеропорту;

- надання операційної державної допомоги аеропорту;

- відкриття нових повітряних маршрутів;

- перевезення пасажирів повітряним транспортом під час прийняття рішення відповідно до пункту першого частини першої статті 5 Закону.

Реалізація проекту Постанови матиме вплив на ринкове середовище у сферах діяльності аеропортів та авіап перевезень, оскільки ним встановлюються правила оцінки допустимості державної допомоги в

²⁸ Повідомлення Комісії 2014/С 99/03 «Настанови щодо державної допомоги аеропортам та авіакомпаніям»; Стаття 56а Регламенту Комісії (ЄС) № 651/2014 від 17.06.2014, який встановлює окремі категорії допомоги, сумісні з внутрішнім ринком, при застосуванні статей 107 та 108 ДФЄС (зі змінами, внесеними згідно з Регламентом Комісії ЄС № 1084/2017 від 14.06.2017).

зазначених сферах. Наявність правил оцінювання державної допомоги для аеропортів та авіаційних перевізників дозволить запобігати наданню державної допомоги, що призводитиме до суттєвого спотворення конкуренції. І, навпаки, наявність прозорих правил щодо державної допомоги підвищуватиме правову впевненість суб'єктів господарювання, стимулюватиме їх розвиток та залучення інвестицій, що, у свою чергу, призводитиме до покращення конкурентного середовища в сферах діяльності аеропортів та авіаційних перевезень.

Прийняття проєкту Постанови дозволить запровадити на національному рівні підходи до оцінювання державної допомоги аеропортам та авіаційним перевізникам України, забезпечить імплементацію відповідних положень Угоди та сприятиме дотриманню принципу правової визначеності під час прийняття передбачених Законом рішень.

➤ **проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку повернення незаконної державної допомоги, недопустимої для конкуренції»²⁹**

Метою акта є вдосконалення процедури припинення та повернення незаконної державної допомоги, недопустимої для конкуренції.

Необхідність внесення змін до Порядку повернення незаконної державної допомоги, недопустимої для конкуренції, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 4 липня 2017 р. № 468 (далі – Порядок), обумовлена виявленням під час провадження практики Комітету недосконалостей встановленого правового регулювання процедури припинення та повернення незаконної державної допомоги.

Правовідносини, які пропонується врегулювати проєктом Постанови, аналогічні тим, які регулює Регламент Ради (ЄС) 2015/1589 від 13 липня 2015 року про встановлення детальних правил застосування статті 108 Договору про функціонування Європейського Союзу (кодифікація), Регламент Комісії (ЄС) № 794/2004 від 21 квітня 2004 року про імплементацію Регламенту Ради (ЄС) 2015/1589, що встановлює детальні правила застосування статті 108 Договору про функціонування Європейського Союзу, та Повідомлення комісії про повернення незаконної та недопустимої державної допомоги (2019/C 247/01).

Проєктом Постанови вносяться зміни до Порядку з метою деталізації кола отримувачів незаконної державної допомоги для її подальшого

²⁹ Проєкт постанови у грудні 2021 року схвалено на засіданні Комітету. Наразі проєкт постанови після проведення процедури узгодження подано на розгляд Кабінетові Міністрів України.

повернення в разі, якщо за її рахунок здійснено фінансування іншого суб'єкта господарювання. Зазначені зміни є доцільними, оскільки поширюють стягнення на суб'єктів господарювання, які фактично користуються перевагою, наданою за рахунок незаконної державної допомоги.

Також проектом Постанови передбачено врегулювання порядку зупинення Уповноваженим органом перебігу строків повернення незаконної державної допомоги на період наявності підстав неможливості виконання рішення Уповноваженого органу, зокрема судового спору, предметом якого є незаконна державна допомога, чи пов'язаного з нею судового спору.

Проект Постанови встановлює порядок повернення незаконної державної допомоги в разі, якщо вона була надана у вигляді матеріальних активів, та якщо під час розгляду справи, до винесення Уповноваженим органом рішення про визнання державної допомоги незаконною, отримувач державної допомоги передає активи іншому суб'єкту господарювання.

Прийняття проекту Постанови забезпечить вдосконалення Порядку повернення незаконної державної допомоги, визнаної недопустимою для конкуренції.

Проект Постанови є результатом гармонізованої адаптації законодавства ЄС та відповідає міжнародно-правовим зобов'язанням України, встановленим Угодою про асоціацію у сфері державної допомоги.

➤ **проекту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів з удосконалення інституту державної допомоги суб'єктам господарювання»³⁰**

Метою акта є визначення заходів, необхідних для прискорення виконання міжнародних зобов'язань України, які виникли, зокрема, внаслідок підписання Угоди про асоціацію.

Цей акт підготовлено на заміну розпорядження Кабінету Міністрів України від 4 березня 2013 року № 102-р «Про затвердження Плану заходів щодо проведення інституційної реформи у сфері моніторингу та контролю державної допомоги суб'єктам господарювання», зважаючи на виконання значної частини визначених у ньому завдань, а також у зв'язку із закінченням терміну виконання окремих заходів, які наразі потребують продовження їх виконання.

³⁰ 14.06.2022 Кабінет Міністрів України розпорядженням № 476-р затвердив План заходів з удосконалення механізму державної допомоги суб'єктам господарювання.

Запропонованим планом визначено заходи з удосконалення нормативно-правової бази та стимулювання надавачів державної допомоги до виконання вимог законодавства у сфері державної допомоги, зокрема, щодо:

нормативно-правового забезпечення проведення моніторингу та здійснення контролю за наданням державної допомоги суб'єктам господарювання;

проведення надавачами державної допомоги інвентаризації нормативно-правових актів та узгодження їхніх норм із вимогами законодавства про державну допомогу суб'єктам господарювання;

організаційно-технічне забезпечення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання.

Визначення заходів, необхідних для прискорення виконання міжнародних зобов'язань України, забезпечить імплементацію відповідних положень Угоди про асоціацію та сприятиме дотриманню принципу правової визначеності під час реалізації повноважень Комітету України, передбачених законодавством у сфері державної допомоги.

5. Адвокатування у сфері державної допомоги

Національна система контролю державної допомоги є новою інституцією в Україні. З метою подальшого розвитку ефективної системи державної допомоги одним із пріоритетних напрямів роботи Комітету, як і в попередні роки, залишається поширення знань про державну допомогу.

Протягом 2021 року:

✓ проведено більше 1 525 консультацій із надавачами державної допомоги;

✓ проведено 32 виступи із питань надання державної допомоги на конференціях, семінарах та зустрічах.

У 2021 році Комітет, за письмовими зверненнями надавачів та отримувачів державної підтримки, надав 168 письмових індивідуальних роз'яснень із питань застосування законодавства у сфері державної допомоги.

Також, зважаючи на непоодинокі звернення надавачів та отримувачів державної підтримки, Комітет, узагальнивши отримані питання, надав роз'яснення щодо:

застосування законодавства у сфері державної допомоги в умовах поширення COVID-19 (роз'яснення Комітету від 20 травня 2021 р. № 1-pp/дд розміщено за посиланням <https://cutt.ly/EXctH2E>;

поширення законодавства про державну допомогу у сфері теплопостачання (роз'яснення Комітету від 23 вересня 2021 р. № 2-pp/дд розміщено за посиланням <https://cutt.ly/oXctVGD>;

надання підтримки суб'єктам господарювання, які надають послуги пасажирських перевезень міським електричним транспортом (роз'яснення Комітету від 09 грудня 2021 р. № 3-pp/дд розміщено за посиланням <https://cutt.ly/TXct1B1>).

Впродовж 2021 року Комітет продовжував співпрацю з проектом технічної допомоги ЄС «Підтримка Антимонопольного комітету України у впровадженні правил державної допомоги» (далі – Проект SESAR).

З метою впровадження в Україні найкращих практик ЄС представники Комітету в березні 2021 року взяли участь у робочій поїздки до Румунії, під час якої ознайомилися з методологією та процедурами розгляду питань із державної допомоги суб'єктам господарювання, а також практичною реалізацією та використанням критеріїв допустимості державної допомоги в цих країнах.

Також протягом 2021 року фахівці Департаменту взяли участь у близько 20 вебінарах та семінарах, організованих Проектом SESAR, зокрема, за такими темами:

- «Експертна система з державної допомоги»;
- «Методологія розрахунку елементу допомоги (GGE)»;
- «Вплив на торгівлю»;
- «Система підтримки надавачів державної допомоги»;
- «Державна допомога та Зелений Пакт»;
- «Керівні принципи з енергетики та навколишнього середовища»;
- «Характеристики GBER в ЄС. Частина 1. Правила для регіональної допомоги; Частина 2. Правила для державної допомоги на розвиток та інновації»;
- «Розподілення рахунків»;
- «Державна допомога, що надається аеропортам та авіалініям» (за участю представників Міністерства інфраструктури України, Державної авіаційної служби України та інших представників авіаційної галузі);
- «Критерії допустимості державної допомоги для культури та збереження культурної спадщини»;
- «Місцева інфраструктура»;
- «Послуги, що становлять загальний економічний інтерес, та правила державної допомоги в ЄС».

З метою підвищення кваліфікації представників територіальних відділень Комітету та рівня обізнаності надавачів державної допомоги на місцевому рівні щодо питань застосування законодавства у сфері державної допомоги протягом 2021 року фахівці Комітету взяли участь у дводенних семінарах із вивчення

практичних аспектів системи правозастосування та адвокатування конкуренції в країнах ЄС, організованих Проектом SESAR у містах Хмельницькому, Харкові, Запоріжжі, Одесі, Кривому Розі, Дніпрі, Тернополі та Івано-Франківську, а також провели одноденний семінар для представників Київської міської державної адміністрації.

Проведені семінари в зазначених містах охоплювали теми, які є істотними та необхідними для розуміння всіма сторонами, що беруть участь у застосуванні правил державної допомоги, визначених Законом та відповідними підзаконними актами. Основна мета курсу – надати учасникам базові знання про поняття державної допомоги, категорії державної допомоги (цілі), які можуть бути допустимими, основні форми та інструменти державної допомоги, конкретні секторальні правила допомоги та законодавчі процедури щодо вимоги повідомлення.

Під час семінарів фахівці Комітету представили тематики щодо особливостей здійснення моніторингу і контролю державної допомоги в Україні, а експерти ЄС – правила та досвід ЄС щодо подібних підходів у застосуванні правил державної допомоги в державах-членах.

Висновки та напрями, що потребують уваги

Щорічний звіт за 2021 рік складено на основі інформації про державну допомогу суб'єктам господарювання, що надійшла до Комітету від центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, які є надавачами державної допомоги.

У цьому звіті інформація про надану державну допомогу є неповною, зважаючи, що переважна частина звітів від надавачів зазвичай надходила протягом березня. Однак у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації відповідні звіти до Комітету після 23 лютого 2022 року фактично не надходили. При цьому 15 березня 2022 року Верховна Рада України внесла зміни до Закону, згідно з якими в період дії воєнного стану та протягом одного року після його припинення або скасування, зокрема:

норми цього Закону та інші норми законодавства, що впливають із цього Закону, не застосовуються;

надавачі державної допомоги звільняються від обов'язку подання звітності про чинну державну допомогу.

Висновки

1. У звітному році кількісні показники діяльності Комітету з питань державної допомоги менші порівняно із попередніми роками.

З одного боку, така ситуація пов'язана з карантинними умовами, спричиненими коронавірусом SARS-CoV-2, що могло призвести до зменшення кількості повідомлень про нову державну допомогу.

З другого боку, зменшилася кількість повідомлень про нову державну допомогу, за результатами розгляду яких державну підтримку суб'єктам господарювання Комітет визнає такою, що не є державною допомогою відповідно до Закону. Таких рішень у 2021 році було 130, у 2020 році – 157, у 2019 році – 269, у 2018 році – 174.

Така тенденція є позитивною, оскільки свідчить про поступове підвищення обізнаності надавачів державної допомоги завдяки проведенню Комітетом роз'яснювальної роботи, а також дозволяє Комітету зосередити увагу на більш складних та вагомих питаннях.

Також однією з причин зменшення надходження повідомлень є те, що термін дій програм державної допомоги, які були оцінені Комітетом, в основному становив від 3 до 5 років, тому в надавачів немає потреби звертатися до Комітету щороку.

2. У 2021 році кількість прийнятих рішень Комітету щодо індивідуальної державної допомоги значно переважає кількість рішень щодо допомоги за програмами державної допомоги та становить 86% від загальної кількості рішень Комітету.

Натомість, як свідчить практика держав-членів ЄС, розробка програм державної допомоги сприятиме зменшенню кількості випадків незапланованої та непрозорої індивідуальної державної допомоги, що потребують оцінки та затвердження їх відповідності. Зазвичай програми державної допомоги значно полегшують надання допомоги як на центральному, так і на регіональному / місцевому рівнях. Розробка саме програм державної допомоги, замість індивідуальних заходів, підвищить інвестиційну привабливість країни в цілому та її окремих регіонів, забезпечить правову визначеність для отримувачів, рівні та стабільні умови діяльності на відповідних ринках, покращить планування та прозорість витрат державного та місцевих бюджетів, а також публічність такої інформації.

3. Значна більшість рішень Комітету у 2021 році, як і в попередні роки, стосувалася підтримки комунальних підприємств – 82% загальної кількості прийнятих рішень про надання державної допомоги, продовжуючи тенденцію

попередніх років. У 2020 році кількість таких рішень становила 81%, у 2019 році – близько 84% .

Слід зазначити, що нормативно-правова база у сфері державної допомоги, яка діє в Україні, – єдина для суб'єктів господарювання всіх форм власності.

Заінтересовані особи мають можливість звернутися до Комітету із заявою стосовно незаконної державної допомоги та/або неналежного використання державної допомоги.

4. Протягом 2021 року Комітет проводив активну роботу з розробки нормативно-правових актів, супроводження їх під час погодження із заінтересованими органами виконавчої влади та іншими організаціями та під час розгляду Урядом відповідних актів.

З метою узгодження національного законодавства у сфері державної допомоги з асquis ЄС, необхідне подальше удосконалення нормативно-правової бази та визначення заходів для надавачів державної допомоги, які б стимулювали їх до виконання вимог законодавства у сфері державної допомоги.

Наразі вкрай важливим є зосередитися на вдосконаленні наявних прогалин щодо практичного застосування європейських норм та правил надання, моніторингу та контролю державної допомоги в Україні.

5. У 2021 році Комітет зосередив свою увагу на завершенні формування реєстру чинної державної допомоги та підготував його для оприлюднення на офіційному вебпорталі Комітету.

Наразі необхідно продовжити вжиття заходів із приведення чинної державної допомоги у відповідність із вимогами Угоди про асоціацію згідно із сформованим реєстром чинної державної допомоги.

Напрями

Враховуючи здійснений аналіз та практичну роботу Комітету протягом 2021 року, можна виділити такі **пріоритетні напрями, що потребують уваги у 2022 році:**

- удосконалення нормативного регулювання сфери державної допомоги;
- прийняття рішень за результатами розгляду повідомлень та справ про нову державну допомогу відповідно до Закону (з урахуванням змін, внесених Законами України від 15.03.2022 № 2134-IX та від 01.04.2022 № 2175-IX);
- забезпечення інформування Європейської комісії щодо надання державної допомоги в Україні згідно з вимогами Угоди про асоціацію;

- надання роз'яснень з питань застосування законодавства у сфері державної допомоги;
- адвокатування системи державної допомоги в частині розроблення надавачами програм державної допомоги;
- приведення схем державної допомоги суб'єктам господарювання у відповідність з вимогами Закону.

Перелік додатків

Додаток 1. Рішення Комітету про допустимість державної допомоги для конкуренції, прийняті у 2021 році.

Додаток 2. Рішення Комітету про недопустимість державної допомоги для конкуренції, прийняті у 2021 році.

Додаток 3. Нормативно-правові акти для забезпечення проведення моніторингу та здійснення контролю за наданням державної допомоги суб'єктам господарювання.

Рішення Комітету про допустимість державної допомоги для конкуренції, прийняті у 2021 році

Надавачі	Отримувачі	Області	Дата початку	Дата завершення	Номер рішення Комітет	Дата рішення Комітету	Виділено коштів (грн)	Форми надання
Маріупольська міська рада	Комунальне комерційне підприємство Маріупольської міської ради «Маріупольтепломережа»	Донецька область	15.12.2021	15.12.2030	754-р	30.12.2021		Гарантії
Департамент міського господарства Одеської міської ради	Комунальне підприємство «Одесміськелектротранс»	Одеська область	01.01.2022	31.12.2026	722-р	23.12.2021	6515020500	Субсидія
Управління транспорту та телекомунікацій виконкому Криворізької міської ради	Комунальне підприємство «Швидкісний трамвай»; Комунальне підприємство «Міський тролейбус»	Дніпропетровська область	01.01.2021	31.12.2023	721-р	23.12.2021	489383200	Субсидія
Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України	Концерн радіомовлення, радіозв'язку та телебачення	Вся територія України	14.08.2021	01.10.2028	718-р	23.12.2021		Гарантії
Черкаська обласна рада	Комунальне підприємство «Аеропорт Черкаси Черкаської обласної ради»	Черкаська область	01.01.2022	31.12.2024	182-р/тк	16.12.2021	13550000	Поповнення обігових коштів за рахунок коштів обласного бюджету

Управління культури та туризму Чернігівської міської ради	Комунальне підприємство «Міський Палац культури імені В'ячеслава Радченка» Чернігівської міської ради	Чернігівська область	01.01.2022	31.12.2024	179-р/тк	16.12.2021	47645800	Поточні трансферти
Департамент енергетики, транспорту та зв'язку Вінницької міської ради	Комунальне підприємство «Аеропорт Вінниця»	Вінницька область	01.11.2021	31.12.2023	175-р/тк	16.12.2021	675225488	Інша форма
Управління культури Київської обласної державної адміністрації	Комунальне підприємство Київської обласної ради «Київський академічний обласний музично-драматичний театр імені П.К. Саксаганського»	Київська область	01.01.2022	31.12.2024	180-р/тк	16.12.2021	49650000	Субсидія
Виконавчий комітет Кам'янської міської ради	Комунальне підприємство Кам'янської міської ради «Кам'янське автотранспортне підприємство»	Дніпропетровська область	01.01.2019	31.12.2024	660-р	15.12.2021	29767000	Збільшення державної частки у статутному капіталі суб'єктів господарювання
Департамент культури і туризму Запорізької міської ради	Запорізький муніципальний театр танцю	Запорізька область	01.01.2022	31.12.2024	162-р/тк	25.11.2021	33521623	Субсидія; поточні трансферти
Відділ з питань культури, сім'ї, молоді, спорту та туризму Дружківської міської ради	Комунальне підприємство «Дружківська льодова арена» Дружківської міської ради	Донецька область	01.01.2022	31.12.2022	161-р/тк	25.11.2021	8267300	Субсидія
Департамент міського господарства Одеської міської ради	Комунальне підприємство «Теплопостачання міста Одеси»	Одеська область	01.01.2022	31.12.2026	159-р/тк	25.11.2021	2085676950	Субсидія

Сумська міська рада	Юридичні та фізичні особи	Сумська область	01.01.2021		637-р	23.11.2021		Фіскальні заходи, надання податкових пільг, зменшення ставки податку
Міністерство молоді та спорту України	Бази олімпійської, паралімпійської і дефлімпійської підготовки	Вся територія України	01.01.2021	31.12.2024	635-р	18.11.2021	5337051900	Поточні трансферти; капітальні трансферти
Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради	КП «Сумжилкомсервіс» Сумської міської ради	Сумська область	01.01.2021	31.12.2022	149-р/тк	15.11.2021	1157370,51	Субсидія
Криворізька міська рада	Комунальне підприємство «Парковка та реклама» Криворізької міської ради	Дніпропетровська область	01.06.2021	31.12.2021	626-р	15.11.2021		Інша форма
Міністерство молоді та спорту України	Підприємство «Західний реабілітаційно-спортивний центр» Національного комітету спорту інвалідів України, КОПФГ - 180; Підприємство об'єднання громадян «Всеукраїнський реабілітаційно-відновлювальний спортивний центр Національного комітету спорту інвалідів України», КОПФГ - 180		01.01.2021	31.12.2024	625-р	11.11.2021	1870949600	Поточні трансферти; капітальні трансферти
Виконавчий комітет Хмельницької міської ради	Міське комунальне підприємство «Муніципальна телерадіокомпанія «Місто»	Хмельницька область	01.01.2021	31.12.2023	624-р	11.11.2021	27593500	Дотація

Відділ з питань культури, сім'ї, молоді, спорту та туризму Дружківської міської ради	Комунальне підприємство «Дружківський міський парк культури та відпочинку» Дружківської міської ради	Донецька область	01.01.2022	31.12.2022	148-р/тк	28.10.2021	5670000	Субсидія
Криворізька міська рада	Юридичні та фізичні особи	Дніпропетровська область	01.01.2022		147-р/тк	28.10.2021		Фіскальні заходи, надання податкових пільг, зменшення ставки податку
Департамент культури Луцької міської ради	Комунальне підприємство «Луцький зоопарк»	Волинська область	01.01.2022	31.12.2023	145-р/тк	28.10.2021	32666200	Дотація, фіскальні заходи, інший захід
Управління транспортних мереж та зв'язку Тернопільської міської ради	Комунальне підприємство «Тернопільелектротранс»	Тернопільська область	01.01.2021	31.12.2023	598-р	28.10.2021	591036800	Інша форма, компенсація збитків суб'єктам господарювання
Міністерство інфраструктури України	ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ «БОРИСПІЛЬ»	Київська область	11.02.2021	31.12.2042	586-р	21.10.2021	6915314031	Гарантії
Департамент транспортної інфраструктури виконавчого органу Київської міської ради	Комунальне підприємство «Київпаstrans»	Київ	01.01.2021	31.12.2021	135-р/тк	06.10.2021	448925100	Інша форма, субсидія

Міністерство цифрової трансформації України	Юридичні особи	Вся територія України	01.01.2022	01.01.2047	133-р/тк	06.10.2021		Зменшення фінансових зобов'язань суб'єктів господарювання перед фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування, фіскальні заходи, надання податкових пільг, зменшення ставки податку
Управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю Донецької обласної державної адміністрації	Комунальне підприємство «Регіональна телерадіокомпанія «Регіон-Донбас»	Донецька область	01.01.2021	31.12.2021	132-р/тк	17.09.2021	8804301	Субсидія
Департамент культури і туризму Запорізької міської ради	Комунальний заклад «Кіноконцертний зал ім. О. Довженка»	Запорізька область	01.01.2022	31.12.2024	131-р/тк	17.09.2021	17166555	Поточні трансферти, Субсидія
Департамент освіти та гуманітарної політики Черкаської міської ради	Комунальне підприємство «Кінотеатр «Україна» Черкаської міської ради	Черкаська область	01.01.2021	31.12.2024	130-р/тк	17.09.2021	13670656	Поточні трансферти
Виконавчий комітет Хмельницької міської ради	Хмельницьке міське комунальне підприємство «Хмельницькінфоцентр»	Хмельницька область	01.01.2021	31.12.2025	523-р	16.09.2021	24510000	Інша форма
Виконавчий комітет Запорізької міської ради	Комунальне підприємство «Центр управління інформаційними технологіями»	Запорізька область	01.01.2021	31.12.2023	522-р	16.09.2021	51586544	Субсидія

Міністерство інфраструктури України	Обласне комунальне підприємство «Міжнародний аеропорт Рівне»	Рівненська область	01.07.2021	31.12.2021	114-р/тк	20.08.2021	75730000	Інша форма
Департамент культури, молоді та сім'ї Полтавської міської ради	Комунальне підприємство «Палац дозвілля»	Полтавська область	01.01.2020	31.12.2024	120-р/тк	20.08.2021	53722087,38	Поточні трансферти; капітальні трансферти
Департамент культури, молоді та сім'ї Полтавської міської ради	Комунальне підприємство Міський духовий оркестр «Полтава»	Полтавська область	01.01.2020	31.12.2024	119-р/тк	20.08.2021	36762339,85	Поточні трансферти; капітальні трансферти
Міністерство інфраструктури України	Комунальне підприємство Херсонської обласної ради «Херсонські авіалінії»	Херсонська область	01.07.2021	31.12.2021	113-р/тк	20.08.2021	320000000	Інша форма
Міністерство інфраструктури України	Комунальне підприємство «Аеропорт Вінниця»	Вінницька область	01.07.2021	31.12.2023	115-р/тк	20.08.2021	1574080982	Інша форма
Управління соціального захисту населення Дружківської міської ради	Комунальне підприємство «Дружківка автоелектротранс» Дружківської міської ради	Донецька область	02.08.2017	31.12.2019	484-р	19.08.2021	16138123,48	Субсидія
Управління соціального захисту населення Білоцерківської міської ради; Виконавчий комітет Білоцерківської міської ради	Комунальне підприємство Білоцерківської міської ради «Тролейбусне управління»	Київська область	01.01.2021	31.12.2025	456-р	12.08.2021	323275500	Інша форма; поточні трансферти; субсидія

Управління охорони здоров'я Житомирської міської ради	Комунальне підприємство «Стоматологічна поліклініка №1» Житомирської міської ради; Комунальне підприємство «Стоматологічна поліклініка №2» Житомирської міської ради; Комунальне підприємство «Дитяча стоматологічна поліклініка» Житомирської міської ради	Житомирська область	01.01.2021	31.12.2023	455-р	05.08.2021	7800900	Інша форма
Департамент житлово-комунального господарства Луцької міської ради	Луцьке спеціальне комунальне автотранспортне підприємство «Луцькспецкомунтранс»	Волинська область	01.01.2021	31.12.2021	454-р	05.08.2021	18090800	Субсидія
Департамент житлово-комунальної інфраструктури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Комунальне підприємство «Водно-інформаційний центр» виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	місто Київ	01.01.2021	31.12.2023	90-р/тк	22.07.2021	47881470	Поточні трансферти; капітальні трансферти
Криворізька міська рада	Юридичні та фізичні особи	Дніпропетровська область	01.01.2022		83-р/тк	15.07.2021		Фіскальні заходи, надання податкових пільг, зменшення ставки податку
Міністерство молоді та спорту України	Підприємство об'єднання громадян «МЕДІА ЦЕНТР НКСІУ»	місто Київ	01.01.2021	31.12.2024	82-р/тк	15.07.2021	77000000	Інша форма

Міністерство інфраструктури України	Державне агентство інфраструктурних проєктів України; Державне підприємство «Фінансування інфраструктурних проєктів»; Експлуатант аеродрому Міжнародного аеропорту «Дніпро», якого буде визначено після завершення будівництва аеродрому та введення його в експлуатацію	місто Київ	31.10.2019	31.12.2024	412-р	07.07.2021	6055210702	Бюджетні асигнування
Виконавчий комітет Чернігівської міської ради	Комунальне підприємство «Телерадіоагентство «Новий Чернігів» Чернігівської міської ради	Чернігівська область	01.01.2021	31.12.2023	411-р	07.07.2021	15300000	Поточні трансферти; капітальні трансферти
Харківська обласна державна адміністрація	Комунальне підприємство «РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЦЕНТР» Харківської обласної ради	Харківська область	01.01.2021	31.12.2025	71-р/тк	24.06.2021	25629346	Інша форма
Державне управління справами	Державне підприємство «Національний центр ділового та культурного співробітництва «Український дім»	місто Київ	12.02.2021	31.12.2021	69-р/тк	24.06.2021	9953200	Субсидія
Виконавчий комітет Южненської міської ради Одеського району Одеської області	Комунальне підприємство «ЮЖНЕНСЬКА МІСЬКА СТУДІЯ ТЕЛЕБАЧЕННЯ «МИГ»	Одеська область	01.01.2021	31.12.2023	68-р/тк	24.06.2021	9048972	Субсидія; поточні трансферти

Управління економіки Конотопської міської ради	Комунальне підприємство «Конотопське трамвайне управління»	Сумська область	01.01.2021	31.12.2025	390-р	24.06.2021	224314600	Збільшення державної частки у статутному капіталі суб'єктів господарювання
Відділ з питань культури, сім'ї, молоді, спорту та туризму Дружківської міської ради	Комунальне підприємство «Дружківська льодова арена» Дружківської міської ради	Донецька область	01.01.2021	31.12.2021	379-р	22.06.2021	4780000	Субсидія; поточні трансферти
Комітет по фізичній культурі і спорту Вінницької міської ради	Комунальне підприємство «Центральний міський стадіон»	Вінницька область	01.01.2021	31.12.2023	378-р	22.06.2021	7600000	Поточні трансферти; капітальні трансферти
Міністерство інфраструктури України	Акціонерне товариство «Українська залізниця»	Вся територія України	01.01.2021	31.12.2023	369-р	11.06.2021	40436230000	Інша форма
Виконавчий комітет Кременчуцької міської ради Полтавської області	Комунальне підприємство «Кременчуцьке тролейбусне управління імені Л.Я. Левітана»	Полтавська область	01.01.2020	31.12.2022	358-р	03.06.2021	565121650	Інша форма; гарантії; збільшення державної частки у статутному капіталі суб'єктів господарювання
Харківська міська рада	Комунальне підприємство «Харьковские известия» Харківської міської ради»	Харківська область	01.01.2021	31.12.2025	361-р	03.06.2021	88951998	Субсидія; поточні трансферти
Івано-Франківська міська рада	Комунальне підприємство «Електроавтотранс» Івано-Франківської міської ради	Івано-Франківська область	01.12.2020	31.12.2041	359-р	03.06.2021		Гарантії

Управління соціального захисту населення Дружківської міської ради	Комунальне підприємство «ДРУЖКІВКА АВТОЕЛЕКТРОТРАНС» Дружківської міської ради	Донецька область	01.01.2020	31.12.2021	290-р	20.05.2021	16633500	Субсидія
Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради	Комунальне підприємство «Сумжилкомсервіс» Сумської міської ради	Сумська область	01.01.2021	31.12.2021	257-р	13.05.2021	1542000	Дотація
Департамент житлово-комунального господарства Луцької міської ради	Державне комунальне підприємство «Луцьктепло»	Волинська область	01.01.2021	31.12.2021	256-р	13.05.2021	208781900	Субсидія
Управління транспорту і зв'язку виконавчого комітету Рівненської міської ради	Комунальне підприємство «Рівнеелектроавтотранс» Рівненської міської ради	Рівненська область	01.01.2021	31.12.2025	258-р	13.05.2021	1203800000	Збільшення державної частки у статутному капіталі суб'єктів господарювання
Фінансове управління Лозівської міської ради Харківської області	Комунальне підприємство «Теплоенерго» Лозівської міської ради	Харківська область	01.01.2020	31.12.2042	255-р	13.05.2021		Гарантії
Закарпатська обласна рада	Закарпатське обласне комунальне підприємство «Міжнародний аеропорт «Ужгород»	Закарпатська область	01.01.2021	31.12.2024	37-р/тк	07.05.2021	100637600	Інша форма
Міністр фінансів України, який діє від імені держави за дорученням Кабінету Міністрів України	Суб'єкти господарювання мікропідприємництва, малого та/або середнього підприємництва	Вся територія України	23.12.2020	31.12.2025	33-р/тк	22.04.2021		Гарантії

Управління транспорту та телекомунікацій виконкому Криворізької міської ради	Комунальне підприємство «Центр електронних платежів» Криворізької міської ради	Дніпропетровська область	01.01.2021	31.12.2023	32-р/тк	22.04.2021	67510000	Поточні трансферти
Департамент соціальної політики виконкому Криворізької міської ради	Комунальне підприємство «Швидкісний трамвай»; Комунальне підприємство «Міський тролейбус»	Дніпропетровська область	01.05.2021	31.12.2022	234-р	22.04.2021	255851946	Компенсація збитків суб'єктам господарювання
Криворізька міська рада	Юридичні та фізичні особи	Дніпропетровська область	01.01.2021	31.12.2021	182-р	01.04.2021		Фіскальні заходи, надання податкових пільг, зменшення ставки податку
Департамент енергетики, транспорту та зв'язку Вінницької міської ради	Комунальне підприємство «Вінницька транспортна компанія»	Вінницька область	01.01.2021	31.12.2023	177-р	25.03.2021	200526000	Дотація
Виконавчий комітет Миколаївської міської ради	Комунальне підприємство Миколаївської міської ради «Миколаївпаstrанс»	Миколаївська область	01.01.2020	31.12.2023	159-р	18.03.2021	465660000	Інша форма; субсидія
Сумська міська рада	Суб'єкти господарювання	Сумська область	01.01.2021	31.12.2021	123-р	25.02.2021		Фіскальні заходи, надання податкових пільг, зменшення ставки податку
Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України	Державне підприємство «ЕКСПО-2020»	місто Київ	01.01.2019	31.12.2022	118-р	18.02.2021	9156113	Інша форма

Управління житлово-комунального господарства виконавчого комітету Бердянської міської ради	Комунальне підприємство «Бердянськекотранс» Бердянської міської ради	Запорізька область	01.09.2020	31.12.2022	103-р	11.02.2021	19657200	Поточні та капітальні видатки
Управління культури виконкому Криворізької міської ради	Комунальне підприємство «Телерадіокомпанія «Рудана» Криворізької міської ради	Дніпропетровська область	01.01.2021	31.12.2025	102-р	11.02.2021	135000790	Субсидія; поточні трансферти
Відділ транспорту, зв'язку та енергетики Краматорської міської ради	Комунальне підприємство «Краматорське трамвайно-тролейбусне управління»	Донецька область	01.01.2020	31.12.2022	31-р	21.01.2021	25000000	Інша форма

Рішення Комітету про недопустимість державної допомоги для конкуренції, прийняті у 2021 році

№ п/п	Номер та дата рішення Комітету	Надавач державної допомоги	Назва отримувача державної допомоги	Форма державної допомоги	Наявність резолюції про повернення	Сума, що підлягає поверненню (грн)	Стан виконання
1	№ 77-р від 04.02.2021	Управління житлово-комунального господарства виконавчого комітету Полтавської міської ради	Полтавське комунальне автотранспортне підприємство 1628 Полтавської міської ради	Збільшення статутного капіталу	Наявна резолюція про повернення	До 2,5 % вартості об'єкта будівництва у фактично наданому розмірі	Триває судовий процес
2	№ 78-р від 04.02.2021	Управління екології та природних ресурсів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Комунальне підприємство «Дирекція з капітального будівництва та реконструкції «Київбудреконструкція»	Субсидія	Наявна резолюція про повернення	У фактично наданому розмірі	Триває судовий процес
3	№ 660-р від 15.12.2021	Виконавчий комітет Кам'янської міської ради	Комунальне підприємство Кам'янської міської ради «Кам'янське автотранспортне підприємство 042802»	Збільшення розміру статутного капіталу	Наявна резолюція про повернення	29767000	Триває судовий процес
4	№ 719-р від 23.12.2021	Виконавчий комітет Марганецької міської ради	Фізична особа-підприємець Рубель Андрій Леонідович, ТОВ «Транспортна компанія «ЕКСПРЕС-ЛОГІСТИК» та ТОВ «Транспортна компанія «АВТОГРАД»	Компенсація за здійснення соціальних та пільгових перевезень на міських маршрутах в м. Марганець	Наявна резолюція про повернення	1714926,5	Триває судовий процес
5	№ 720-р від 23.12.2021	Виконавчий комітет Марганецької міської ради	Фізична особа-підприємець Рубель Андрій Леонідович, ТОВ «Транспортна компанія «ЕКСПРЕС-ЛОГІСТИК» та ТОВ «Транспортна компанія «АВТОГРАД»	Компенсація за організацію перевезень окремих категорій громадян на міських маршрутах у м. Марганець	Наявна резолюція про повернення	233702	Триває судовий процес

**Нормативно-правові акти
для забезпечення проведення моніторингу та здійснення контролю
за наданням державної допомоги суб'єктам господарювання**

1. Порядок проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання (затверджено розпорядженням Антимонопольного комітету України від 28.12.2015 № 43-рп «Деякі питання реалізації Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 26.01.2016 за № 140/28270).

2. Порядок, форми та вимоги щодо подання Антимонопольному комітету України інформації про чинну державну допомогу суб'єктам господарювання (затверджено розпорядженням Антимонопольного комітету України від 28.12.2015 № 43-рп «Деякі питання реалізації Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (зі змінами), зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 26.01.2016 за № 141/28271).

3. Порядок ведення та доступу до реєстру державної допомоги суб'єктам господарювання (затверджено розпорядженням Антимонопольного комітету України від 28.12.2015 № 43-рп «Деякі питання реалізації Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 26.01.2016 за № 142/28272).

4. Порядок подання та оформлення повідомлень про нову державну допомогу та про внесення змін до умов надання чинної державної допомоги (затверджено розпорядженням Антимонопольного комітету України від 04.03.2016 № 2-рп, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 04.04.2016 за № 501/28631).

5. Порядок розгляду справ про державну допомогу суб'єктам господарювання (затверджено розпорядженням Антимонопольного комітету України від 12.04.2016 № 8-рп, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06.05.2016 за № 686/28816).

6. Порядок повернення незаконної державної допомоги суб'єктам господарювання, недопустимої для конкуренції (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 04.07.2017 № 468).

7. Критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на професійну підготовку працівників (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 11.01.2018 № 11).

8. Критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на працевлаштування окремих категорій працівників та створення нових робочих місць (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 31.01.2018 № 33).

9. Критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на відновлення платоспроможності та реструктуризацію (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 31.01.2018 № 36).

10. Критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та підтримки середнього та малого підприємництва (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 07.02.2018 № 57).

11. Критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на проведення наукових досліджень, технічний розвиток та інноваційну діяльність (постанова Кабінету Міністрів України від 07.02.2018 № 118).

12. Перелік послуг, що становлять загальний економічний інтерес (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2018 № 420).

13. Методика формування карти регіонального розподілу державної допомоги (затверджено розпорядженням Антимонопольного комітету України від 24.10.2019 № 20-рп).

14. Критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання у вугільній галузі (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 13.01.2021 № 38).

15. Критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на подолання наслідків, спричинених коронавірусною хворобою COVID-19 (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 200).

16. Критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на охорону навколишнього природного середовища (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 11.10.2021 № 1060).

17. План заходів з удосконалення механізму державної допомоги суб'єктам господарювання (затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.06.2022 № 476-р).